Ãàçåòà âûõîäç³öü ç ñàêàâ³êà 1990 ãîäà

¹ 1 (1256) 6ÑÒÓÄÇÅÍß 2016 ã.

Òàäýâóøó Êàíäðóñåâ³÷ó - 70

Òàäýâóø ÊÀÍÄÓÑÅÂ² íàðàäç³¢ñÿ 3 ñòóäçåíÿ 1946, ìÿñò. Àäýëüñêàÿ çàæàäçåíêðà¸í êàòàë³öê³ àðöûá³ñêóí Ì³òðàïàë³òà Ìåíñêàã³ë¸¢ñê³. Ñûí ²ãíàöûÿ (1906-1985) ³ Àãíîû ç Øóñòà¢(1911-1999) Êàíäóðàâ³÷à¢, ìå¢ ñÿñòðó Ìàðûþ Áóðûõ (1949-1997).

Ó 1962 ãîäçå ïàñòóí³¢ íà ô³ç³êà-ìàòýìàòû÷íû ôàêóëüòýò Âàðàäçåíñêàãà ïåäàãàã³÷íàãà ³íñòûòóòà, àäêóëüòàç ãîä âûóøàíû áû¢ ñûñò³¢ ñóâÿç³ ç àáâ³íàâà÷âàííÿì³ ¢ ðÿãóëÿðíûì íàêàïë³ê³ âàñö¸ëà ³ ¢äçåëå ¢ íàáàæýíñòâà. Ó 1964 ãîäçå ïàñòóí³¢ íà ýíåðãàìàøûíàáóäàâ¢í³÷û ôàêóëüòýò Ëåí³íãðàäñêàãà ïî³òýõí³÷íàãà ³íñòûòóòà, ÿê³ ñêîí÷û¢ ¢ 1970 íà "âûäàòíà", àòðûìà¢ äûïëî ³íæûíåðà-ìåõàí³êà ïà ñïåöûÿëüíàñò³ "Ã³äðà¢ë³÷íûÿ ìàøûí ³ ñðîäê³ à¢òàìàòûê³".

Ó 1976-1981 íàâó÷à¢ñÿ ¢ Äóõî¢íàé ñåì³íàðû³ ¢ Êî¢íå. 31 òðà¢íÿ 1981 ïðûÿ¢ ñâÿòàðñêàå ïàñâÿ÷ýííå ÿ ðóê á³ñêóîà Ëþäàñà Ïâå³ëî-í³ñà. Ó 1981-1986 áû¢ â³êàðûåì ó â³ëåíê³ì êàñö¸ëå ñâ. Òàðýñû ïðû Âíòðàé Áðàìå, ó 1986-1987 - ïàðàô³³ Ìàö³ Áîæàé Øêàïëåðíáé ó Äðóñêåí³êàõ, ó 1987-1988 - ó â³ëåíê³ì êàñö¸ëå Ñâÿòîãà Äóõà. 13 ëÞòàãà 1988 ïðûçíà÷àíû ïðîáàø÷àì ãàðàäçåíñê³õ ïàðàô³ÿ¢ Ìàö³ Áîæàé Àí¸ëüñêàé ³ ñâÿòîãà Ôðàíö³ñêà Àññèçñêàãà (êàòýäðà). 25 ë³ïåíÿ 1989 ãîäà Ïàïà SSí Ìàâåë ²² ïðûçíà÷û¢ ÿãî òûóëÿðíûì á³ñêóîãì Ã³ïîíà-Çàðûê³ ³ àïîñòàëüñê³ì äàì³í³ñòðàòàðàì Ìåíñêàé äûÿóÿç³³.

13 êðàñàâ³êà 1991 ìåíàâàíû àðòûá³ñêóíàì ³ ïðûçíà÷àíû À¢ïîñòàëüñê³ì äàì³í³ñòðàòà-

"ß ìÿðêóþ, øòî ç óñ³õ êàíôåñ³é, ÿê³ÿ ³ñíóþöü ó êðà³íå, Êàòàë³öê³ Êàñö¸ë çðàá³¢ âåëü-ì³ øìàò [äëÿ áåëàðóñêàé ìîâû] Ó íàñ ïåðà-êëäçåíû ³ âûäàçåíû ¢ñå ë³òóðãã³÷íûÿ êí³ã³, ôóíäàìåíòàëüíûÿ òýêñòû, äàêóìåíòû Äðóããà Âàòûêàíñêàãà Ñàáîðó. Ïàä÷àñ ïàäðûõòî¢-ê³ àïîøíÿãà ç'ÿâ³ëàñÿ íîâàÿ òýðì³íàëîã³ÿ, áî ñàä÷àñ ïåðàêëàäó ìíîã³õ ñëî¢ íå ³ñíóþòëà¢ áåëà-ðóñêàé ìîâå. Âåëüì³ õóòêà ¢ íàñ ïåðàêëàäàþöòà ýíöûêë³ê³, øòî ç'ÿ¢ëÿåöòà ¢êëàäàì íå òîëüê³ ¢ êðûöö¸ Êàñö¸ëó, àëå ³ ¢ áåëàðóñêóþ êóëüòóðó, áî ãýòàÿ êóëüòóðà àáàãà÷àåöà ðýë³ã³éíûì çìåñòàì.

ßê óñïðûìåå áåëàðóñêóþ ìîâó ãðàìàñòâà - ³íøàÿ ñïðàâà. Ìû áà÷ûì, øòî ¢ êðà³íå ³ñíóå íå òàêàÿ âýë³êàÿ êîëüêàñöü áåëàðóñêà-ìî¢íûõ øêîë ³ ã³íàç³é. ß ñóñòðàêàþñÿ ñà ñòóäýíòàì³, ç ðàçìîâû ç ÿê³ì³ ìàãó çà¢âà-æûöü, øòî ³ñíóå íåäàõîì ó âûêëàäàííÿ ïðàäìåòà ¢ íàñ ïðàâîçÿööà ¢ àñíî¢íûì íà áåëàðóñêàé ìîâå. Àëå ç áîêó Êàñö¸ëó ìû ðîá³ì óñ¸ ìàã÷ûìå, áî, íàïðûêëàä, íàáà-æýíñòâû ¢ íàñ ïðàâîçÿööà ¢ àñíî¢íûì íà áåëàðóñêàé ìîâå."

Àðöûá³ñêóï Òàäýâóø Êàíäóñåâ³÷.

ðàì äëÿ êàòî³êà¢ ëàö³íñêàãà àáðàäó Å¢ðàïåé-ñêàé ÷àñòè³ Ðàñ³³. 21 âåðàñíÿ 2007 ïàïà Áåíåäûêò XVI âûçâàë³¢ àðõûá³ñêóïà Òàäýâóøà àä ê³ðà¢í³öòâà àðõ³âûÿóç³ýé Áîæàå Ìàò³ ¢ Ìàñêâå ³ ïðûçíà÷û¢ ÿãî àðõûá³ñêóïàì-ì³ðàïàë³òàì

Âíåñåíû.

2016-û ãîä àáâåø÷àíû ¢ Áåëàðóñ³ Ãîäàì êóëüòóðû

2016 ãîä ó Áåëàðóñ³ àáâåø÷àíû Ãîäàì êóëüòóðû . Àäïàâåäíû ¢êàç ¹ 522 Ïðýç³äýíò Áåëàðóñ³ ïàäï³ñà¢ 28 ñíåæíÿ.

Óêàç, ÿê ïåðàäàå ÁåëàÏÀÍ, ïðûíÿòû ç ìýòàé "àá'ÿäíàííÿ ³íòýëåêòóàëüíûõ ³ äóõî¢íûõ ñ³ë ãðàìàäçüÿí ñàöûÿëüíà-ýêàíàì³÷íàãà ðàçâ³ööÿ êðà³íû, çàõâàííÿ ã³ñòîðûêà-êóëüòóðíàé ñïàä÷ûíû, ðàçâ³ööÿðàïíûõ òðàäûöûé, âûõàâàííÿ ¢ ãðàìàäçÿí ëþáîâ³ äà Àé÷ûíû, à òàêñàìà ïäàòðûìê³ òâîð÷ûõ ³í³öûÿòûâàà¢".

Óðàä ðàçàì ç àáëêâûêëíêàìàì³ ³ Ì³íãà ðâûêàíêàì ïàâ³íåí ðàñïðàöàâ àöü ³ çàöâåðäç³öü ðýñïóáë³êàíñê³ ïëàí ìåðàïðûåìñòâà¢ íà ãýòû ãîä. ßíû ïàâ³íû çàêðàíàöü óñå ñôåðû äçåéíàñö³ - êóëüòóðó âûòâîð÷àñö³ ³ çåìëÿðîáñòâà, êóëüòóðíàé ñ³ñ³ìû ³íôàðì³ê³ öýíòðû, êóëüòóðó ¢ëàäêâàííÿ íàñåëåíûõ ïóíêòà¢. Çíà÷íàÿ ¢âàãà áóäçå íàäàâàööà òàâàð ³ ïðàäóêöûі ñïàæûâåöêàé êóëüòóðû. Ïëàíóåööà ïðàâåñö³ øýðàã ³ìïðýçà¢, çýêçàíûõ ñà çíàêâûì³ äëÿ êóëüòóðû Áåëàðóñ³ þá³ëåéíûì³ äàòàì³.

Å¢ðàðàäû¸.

70 ãàäî¢ “Íàñòà¢í³öêàé ãàçåöå”

2016

“Íàñòà¢í³öêàÿ ãàçåòà” - âûàííå àñâåòí³êà¢ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü. Âûõîäç³öü ç 20 ñíåæíÿ 1945 ãîäà ¢ Ìåíñêó íà áåëàðóñêàé ìîâå (äà 1957 ãîäà - 1 ðàç, ç 1958 ãîäà - 2 ðàçû, ç 1998 ãîäà - 3 ðàçû íà òûäçåíü).

Àñâÿòëå ïðàáëåì àäóêàöû³ ³ âûõàâàííÿ, ïûòàíí³ ïåäàãàã³÷íàé íàâóê³ ³ ïðàêòûê³, àíàë³çóå ðàçâ³öö¸ ïåäàãàã³÷íàé äóì³ê ¢ Áåëàðóñ³, ³íôàðì³óå àá ïðàâÿäçåíí³ ðýôîð ìû àãóëüíàäóêàöûéíàé øêîëû, ïåðà-¢ëääêàâàííÿ ïðàôåñ³éíàé ³ âûøýéøàé øêîëû, ïðà ñ³ñòýì³ó ääóêàöû³ ¢ êðà³íàõ çàìåææà.

Àäðàñàâàíà íàñòà¢í³-êàì, âûëëää÷ûêàì, íàâóêî¢-öàì, íàâó÷ýíöàì, ñòóäýíòàì, à òàêñàìà áàöüêàì.

Ãàçåòà ìåå øýðàã øòî-ìåñÿ÷íûõ äàäàòêà¢: "Ïàðòôî-ë³à", "Àá³òóðûåíò", "Ñàöûÿëüíû ðàêóðñ", "Øîñòû äçåíü", "Àäóêàöûÿ: äàêóìåíòû ³ êàìåíòàðû³", "Óòóëüíàÿ õàòêà" "Ðýé", "Ôîðóì", "Àáóêàöûêíàÿ ïðàñòîðà". Äà àñàáë³âûõ äàò ³ ìåðàïðûåìñòâà¢ âûõîäçÿöüñÿ ñïåöâûïóñê³.

Â³ê³ïåâûÿ.

Ïðàåêò

Ïàðàäàê äíÿ
÷àðãîâàé Ðàäû ÒÁÌ 24 ñòóäçåíÿ 2016 ã.

Ðýã³ñòðàöûÿ ñÿáðî¢ Ðàäû ç 10.30 äà 11.30.
Ïà÷àòàê ïðàöû - 11.30.

1. Ñ'ïðàâàçàà÷à ñòàðøûí³ ÒÁÌ àá äçåéíàñö³ àðãàí³çàöû³ çà 2015 ãîä.
2. Àáìåðêâàíí³ ³ ïðûíÿööå ïëàíà äçåéíàñö³ ÒÁÌ íà 2016 ãîä.
3. Àá óäçåëå ñÿáðî¢ ÒÁÌ ïàðëàìåíöê³õ âûáàðàõ 2016 ãîäà.
4. Àá ñòàíå ïîí³êà "¡" ó ã. Ïîëàöêó.
5. Ðîçíàå.

pawet.net

Áåëàðóñê³ íàðîäíû êàëÿíäàð íà 2016 ãîä

Íàðîäíû êàëÿíäàð - ãýòà ñ³ñòýìà ñòàëûõ ö³ ðóõîìûõ ñâÿò, ïðûñâÿòêà¢, àáðàäà¢, ãóëüíÿ¢, çâû÷àÿ¢, øòî çàìàöàâàíû ¢ áûööå ³ ôàëüêëîðû. Óÿ¢ëÿå ïåðàâàæíà ñïàëó÷ýííå ÿçû÷í³öêàé ³ õðûñö³ÿíñêàé êóëüòóðû. Ãýòà - ôàëüêëîðíû êàëÿíäàð: ¸í ñêëàäçåíû íà àñíîâå õðàíîí³ìà¢, ÿê³ÿ çàô³êñàâàíû ¢ âóñíàé íàðîäíàé òâîð÷àñö³ áåëàðóñà¢ ³ ¢êëþ÷àå òðàäûöûéíûÿ àðûåíö³ðû íà ñåëüñêàãàñïàäàð÷ûÿ ðàáîòû ³ äàïàìîãó ¢ ãàäàâûì, ñåçîííûì, ìåñÿ÷íûì ³ ³íøûõ öûêëàõ-ðûòìàõ. Óòðûìë³âàå òðàäûöûéíûÿ ôåíàëàã³÷íûÿ, ìåòýàðàëàã³÷íûÿ, àãðàíàì³÷íûÿ, àñòðàíàì³÷íûÿ, àñòðàëàã³÷íûÿ ³ ³íøûÿ êàëÿíäàðíûÿ âåäû, àòðûìàíûÿ ïåðàâàæíà øìàòãàäîâûì âîïûòàì.

Ó íàðîäíûì êàëåíäàðû íà 2016, âûñàêîñíû, ãîä ïðàäñòà¢ëåíû àñíî¢íûÿ ñâÿòû ³ ïðûñâÿòê³ ç êàðîòê³ì³ òëóìà÷ýííÿì³, ïðûêìåòàì³ ³ ã. ä. Äí³ (õðàíîí³ìû), ÿê³ÿ àäçíà÷àþöü áåëàðóñû-êàòîë³ê³, âûäçåëåíû êóðñ³âàì. Ó ïðàâàñëà¢íûõ ÿíû çàìàöàâàíû çà ñòàðûì, þë³ÿíñê³ì, êàëåíäàðîì, øòî ìàå 13 ë³øí³õ äç¸í. Çîðà÷êàé /*/ ïàçíà÷àíû ñâÿòû "ðóõîìàé" öàðêî¢íàé ïàñõàë³³.

Ó íàñòóïíûì, 2017-ì, ãîäçå ïðàâàñëà¢íûÿ ³ êàòàë³öê³ Âÿë³êäçåíü ïðûïàäàþöü íà àäç³í äçåíü - 16 êðàñàâ³êà.

Óìî¢íûÿ àáàçíà÷ýíí³: *ï* - ïàíÿäçåëàê, *à* - à¢òîðàê, *ñ* - ñåðàäà, *÷* - ÷àöâåð, *ïò* - ïÿòí³öà, *ñá* - ñóáîòà, *í* - íÿäçåëÿ. Äà¢æûíÿ äíÿ ³ ìîìàíòû ¢ñõîäó ³ çàõîäó ñîíöà ïàäàþööà äëÿ Ìåíñêà. Áîëüø ïàäðàáÿçíà ïðà çíà÷ýííå õðàíîí³ìà¢ êàëåíäàðà ìîæíà ïðà÷ûòàöü ó íàøàé êí³çå "Áåëàðóñê³ íàðîäíû êàëÿíäàð" (Ì³íñê, 2002).

Ñòóäçåíü

1. *ïò.* **Íîâû ãîä**. ÂÊË ïåðàéøë³ íà ñòóäçåíüñê³ ñòûëü ó 1550 ã., Ðàñ³ÿ - ç 1700 ã.
6. *ñ.* **Ïåðøàÿ, Ïîñíàÿ êóööÿ**. Ïåðàäêàëÿäíàÿ âÿ÷ýðà. *"ßê³ äçåíü, òàê³ ³ ãîä"*. ***Òðû Êàðàë³.*** Êàòîë³ê³ ïðàâîäç³ë³ ìàñêàâàíû áàðàä "Òðû êàðàë³", àáî "Ãýðîäû".
7. *÷.* **Íàðàäæýííå Õðûñòîâà**. Ïà÷àòàê **Êàëÿä**. *"Îé, Êàëÿäà÷ê³, áë³íû-ëàäà÷ê³..."*. Êàëÿäàâàë³. Íàñ³ë³ "çîðêó". Ïàêàçâàë³ áàòëåéêó. Íà Êàëÿäû ïðàâîäç³ë³ ³ãðûø÷û ("âàäç³ë³ êàçó", "æàí³ë³ Öÿðýøêó", "ïÿêë³ êàòà", ãóëÿë³ ¢ "ßø÷óðà" ³ ³íø.).
9. *ñá.* **Ñöÿïàí**. *"Íà ñâÿòîãà Ñöÿïàíà âûøýé ñëóõàé çà ïàíà"*.
13. *ñ.* **Ø÷îäðàÿ êóööÿ**. Ïà÷àòàê Ø÷îäðàãà òûäíÿ. *"Ìàðîç, õàäç³ êóööþ åñö³"*.
14. *÷.* **Âàñ³ëëå. Íîâû ãîä** ïà ïðàâàñë. êàëåíäàðû. *"Ñåþ, ñåþ ïàñÿâàþ, ç Íîâûì ãîäàì âàñ â³òàþ"*.
18. *ï.* **Òðýööÿÿ, Ãàëîäíàÿ, Âàäàïîñíàÿ êóööÿ.** Àïîøí³ÿ äí³ **Êàëÿä**. *"Êàëÿäà àä'ÿçäæàå"*.
19. *à.* **Âàäàõðûø÷à (Êø÷ýííå)**. *"Ñâÿòîå Êø÷ýííå âàäó êðîñö³ëà..., ñâåò à÷ûñö³ëà ³ âàäó íàâåðõ ïóñö³ëà", "Íà Âàäàõðûø÷à çàâ³ðóõà - íà Âÿë³êäçåíü òàêñàìà"*.
20. *ñ.* **Ïðûâàäàõðûø÷à** - çàêàí÷ýííå **Êàëÿä**. Ïà÷àòàê **Ìàëîé âÿñåëüí³öû** (äà ïîñòó).
24. *÷.* ***Àêñ³íüÿ.*** *"Àêñ³íüÿ äàðîãó ïåðàìÿöå, à êîðì ïàäìÿöå"*. **Ôÿäîñ**. *"Íà Ôÿäîñà ö¸ïëà"*.
25. *ïò.* **Òàööÿíà**. Ñâÿòà ñòóäýíòà¢. ***Ïàâåë***. *"Âåë³ âåöåð - áóäçå âàéíà"*.
31. *í.* **Àïàíàñ.** Ãóñ³íàå ñâÿòà. Ñâÿòà ñàêîëüñêàé æûâ¸ëû. *"Õàâàé íîñ ó àïàíàñà¢ñê³ ìàðîç"*.

Ëþòû

1. *ï.* ***²ãíàò.*** *"Íà ñâÿòîãà ²ãíàòà ç³ìà áàãàòà"*.
2. *à.* ***Ãðàìí³öû, Ñòðý÷àííå***. *"Êàë³ íà Ãðàìí³öû íàï'åööà ïåâåíü âàäç³öû, òî íà Þð'ÿ íàåñöà âîë òðàâ³öû", "Ãðàìí³öà - õëåáó ïàëàâ³íà..."*.
5. *ïò.* ***Àãàòà***. Êàðîâ³íà ñâÿòà. *"Õëåá ³ ñîëü ñâÿòîé Àãàòû íå ïóñö³öü áÿäû äà õàòû"*.
6. *ñá.* **Ïà¢ç³ì³öà Àêñ³íüÿ.** *"Íà Àêñ³í³ ìÿöå"*. ***Äàðîòà.*** *"Ïà Äàðîööå âûñàõíóöü õóñòû íà ïëîöå"*.
10. *ñ.* ****Ñåðàäà Ïàïÿëüöîâàÿ*** (ïà÷. Âÿë³êàãà ïîñòó ¢ êàòîë³êà¢).
11. *÷.* **²ãíàò.** *"²ãíàò Ãðàìí³öàì ðàä"*.
14. *í.* **Òðûôàí**. *"Íà Òðûôàíà çîðíà - âÿñíà ïîçíÿÿ"*. ***Âàëÿíö³í.*** Ñâÿòà çàêàõàíûõ.
15. *ï.* **Ãðàìí³öû, Ñòðý÷àííå.** *"Ç³ìà ç ëåòàì ñóñòðàêàëàñÿ...", "Íà Ãðàìí³öû ïàëàâ³íà ç³ì³öû"*.
18. *÷.* **Àãàòà.** Êàðîâ³íà ñâÿòà.
24. *ñ.* **Óëàññå.** Ñâÿòà æûâ¸ëû. *"À¢ëàñ íà ñûðû ëàñ"*. ***Ìàöåé.*** *"Íà Ìàöåÿ äàðîãà ïàöåå", "Íà Ìàöåÿ àäë³ãà - áóäçå ìàðîç"*.
26. *ïò.* **Ôàö³íüÿ.** Çàñòóïí³öà àä õàðîá.
29. *ï.* ***Ïàì³íàëüí³öà.** Ïàì³íàëüíû òûäçåíü. Êàë³ "âåÿ" ¢ íÿäçåëþ, òî àâ¸ñ òðýáà ñåÿöü íà 9-ì òûäí³, êàë³ ¢ ïàíÿäçåëàê - òî íà 8-ì, êàë³ ¢ ñåðàäó ö³ ÷àöâåð - òî ïàê³äàë³ "äçåñÿö³íê³ äçâå".

Ñàêàâ³ê

4. *ïò.* ***Äçåäàâà ïÿòí³öà. *Êàç³ì³ð.*** *"Ñâÿòû Êàç³ì³ð äðîâû ñÿêåöü"*.
5. *ñá.* ***Ìàñëåíûÿ Äçÿäû (Áàáû).** *"Äçÿäû íå çíàë³ áÿäû, à íàøû ¢íóê³ çíàë³ ìóê³"*.
6. *í.* ***Ðàáû òûäçåíü, Ìàëàÿ âÿñåëüí³öà, Ðàçâ³òàëüíû, Ñûðàïóñíû òûäçåíü.** Òûäçåíü ïåðàä Ìàñëåí³öàé. ßê³ äîáðû äçåíü íà Ìàñëåííûì òûäí³, ó òîé äçåíü àä ²ë³ ñåÿë³ ë¸í. Äçÿ¢÷àòû âåøàë³ "êàëîäê³" íÿæàíàòûì õëîïöàì.
9. *ñ.* ***Ëûñàÿ ñåðàäà.** Ïðàòàë³íû-çàëûñ³íû. **ßíêà, Ïà¢ðàöåííå.** Ìÿäçâåäçü ïàâàðî÷âàåööà ¢ áÿðëîçå íà äðóã³ áîê.
10. *÷.* ***Áëàê³òíû ÷àöâåð.** Òóìàíîâû äçåíü. ***Êðûâû, Òëóñòû ÷àöâåð, Âàëîñû, Âàëîññÿ.** Ñâÿòà æûâ¸ëû. *"Íà Âàëîññÿ áë³íû ïÿêë³ ö³ àëàäê³, êàá áûë³ âàëû ãëàäê³ÿ"*.
12. *ñá.* ***Ðûãîð.*** *"Íà ñâÿòîãà Ðûãîðà ³äóöü ðýê³ ¢ ìîðà"*.
13. *í.* ***Ìàñëåí³öà.** *"Ìàñëåí³öà ¢ "âÿòõó"* (ïàñëÿ ïî¢í³) - *äçÿðæû ïøàí³öó ¢ ìÿõó, ñåé ïøàí³öó íà ¢ñþ ðóêó"*. ***Ãóêàííå âÿñíû.** *"Äàáðàñëàâ³, Áîæà, ç³ìó çàìûêàö³, âÿñíó çàãóêàö³"*. Íà Ïàëåññ³ âàäç³ë³ êàðàãîäû, "ñïÿâàë³ ÷ûðà÷êó", íàñ³ë³ ¸ëêó ç âÿíêîì. **Âàñ³ëü Êàïàëüí³ê.** Ñà ñòðýõ êàïàå.
14. *ïí.* ***Ïàëàñêàçóá.** Ïåðøû äçåíü Âÿë³êàãà ïîñòó. Ïàëàñêàë³ çóáû ãàðýëêàþ. **À¢äîööÿ Âÿñíî¢êà. Ãóêàííå âÿñíû**. *"Íà À¢äîê³ ãîëû áîê³"*. (1.03 Íîâû ãîä ó ì³íóëûì, ñàêàâ³öê³ êàëÿíäàðíû ñòûëü).
15. *à.* **Õâÿäîò.** *"Íà Õâÿäîòà çàíîñ - óñ¸ ñåíà çíÿñå"*.
16. *ñ.* ***Óñòóïíàÿ ñåðàäà.** Êàá óðàä³¢ ë¸í, ìûë³ âåðàö¸íû ö³ êàëà¢ðîòû, õàäç³ë³ ¢ êàð÷ìó ³ ïåðàñêàêâàë³ öåðàç ïåíü.
17. *÷.* **Âÿñíîâàå ðà¢íàäçåíñòâà.** Óñõîä 7.17, çàõàä 19.18. **Ãåðàñ³ì Ãðàêî¢í³ê**. *"Ãåðàñ³ì ãðàêî¢ ïðûãíà¢"*.
19. *ñá.* ***Çàîðàâàà ñóáîòà**. Àáðàä "ñïîâåäç³ äçåæê³". ***ßçýï.*** *"Ñâÿòû ßçýï ñÿðîä ïîñòó øëþá äàå ïðàõâîñòó". "Íà ßçýïà ïàãîäà - ãîä óðàäæàéíû"*.
20. *í.* ****Âåðáí³öà, Ïàëüìîâàÿ íÿäçåëÿ.*** *"Âÿðáà á'å, íå ÿ á'þ"*. ***Çáîðí³öà, ²çáîð.** Àäç³í ç âàðûÿíòà¢ Íîâàãà ãîäà/ëåòà ¢ ÷àñ ïðûíÿööÿ þë³ÿíñêàãà ëåòàçë³÷ýííÿ. Ïà÷àòàê çàîðó ¢ ïîëå. *"À ñâÿòû ²çáîð - áÿæû ç öîöþ ãîð"*.
22. *à.* **Ñàðàê³**. Ñâÿòà ïòóøàê. Ïðûëÿòàå 40 âûðàÿ¢. *"Ñâÿòûÿ Ñàðàê³ ¢ ïîëå ñàõó âàëàêë³"*. **Ïðûñêà.** *"Íà ñâÿòîãà Ïðûñêó ïðàá'å ë¸ä ³ ïë³ñêà"*.
25. *ïò.* **Ðûãîð.** *"Íà Ðûãîðà ç³ìà ³äçå ¢ ìîðà"*. ***Äàáðàâåø÷àííå, Çâÿñòàâàííå.*** *"² ïòóøêà ãíÿçäà íå ¢å"*. Ïðû¸ò áóñëà. **Ãóêàííå âÿñíû.**
26. *ñá.* **Ì³æäàáðàâåø÷àíû** (äà 7 êðàñàâ³êà). Çàáàðîíà íà "çàïàñâàííå" êàðî¢.
27. *í.* ****ÂßË²ÊÄÇÅÍÜ*** (ó êàòîë³êà¢).
30. *ñ.* **Àëÿêñåé Ö¸ïëû**. Äçåíü ðûáàëîâà. *"Íà Ö¸ïëàãà Àëÿêñåÿ ðûáà ³äçå íà íåðàñò, êàðîâà íà âåðàñ, à áîðò í³ê íà õâîþ"*.

Êðàñàâ³ê

1. *ïò.* **Äàð'ÿ Âÿñåííÿÿ.** Àäáåëüâàë³ ïàëîòíû.
4. *ï.* ***Ïà÷àòàê Õðàñòîâàãà òûäíÿ.** Ïÿêë³ "õðàñòû". Çàñå¢ê³. Àáðàä "æàí³öüáû êîì³íà".
5. *à.* **Àðûíà.** *"Íà Àðûíó ñåé êàïóñòó ¢ ðàñàäí³êàõ"*.
6. *ñ.* ***Ñåðàäà Ïîñíà.** Âûïÿêàë³ "õðàñòöû". **Êàìàÿäç³öà. Äàáðàâåø÷àíñê³.** Ïÿêë³ ï³ðàã³ "áóñëàâû ëàïû".
7. *÷.* **Äàáðàâåø÷àííå.** *"Äàáðàâåø÷àííå áåç ëàñòà¢ê³ - õàëîäíàÿ ëåòà"*. Àáðàä "Ñòàð³êà".
8. *ïò.* **Áëàãàôóñòà.** *"Íà Áëàãàôóñòó ñåé êàïóñòó"*.
9. *ñá.* **Ìàòðîíà.** *"Íà Ìàòðîíó ø÷óïàê õâàñòîì ë¸ä ðàçá³âàå"*.
15. *ïò.* ***Ïàõâàëüíàÿ ïÿòí³öà.**
16. *ñá.* ***Ïàõâàëüíàÿ ñóáîòà.**
18. *ï.* Ïà÷àòàê ***Âåðáíàãà òûäíÿ.**
21. *÷.* **Ðóô.**
23. *ñá.* **Þðû.** (Íîâû ãîä ïà çàäûÿêó). *"ßê çÿçþëÿ çàêóêóå äà 12 äç¸í äà Þð'ÿ íà "ãîëû" ëåñ, òî íå ÷àêàé óðàäæàþ ³ áóäçå õàðîøûÿ æûâ¸ëà"*. **Âîéöàõ.** *"Ñâÿòû Âàéöåõ âûïóñö³¢ æàâîðàíêà ç ìåõó"*.

Ë³ïåíü

1. *ïò.* ***Äçåâÿòóõà.** Äçåíü àä íàâàëüí³öû.
6. *ñ.* **Êóïàëëå.** Ñâÿòà Ñîíöà ³ êàõàííÿ.
7. *÷.* ***Äçÿñÿòí³ê.** *"Äçåñÿòí³ê ãíà³ âîç³öü".* **²âàí Êóïàëà.** *"Ó÷îðà áûëà Êóïàëà, à ñ¸ííÿ ²âàí".*
8. *ïò.* ***Äçÿñÿòêà.** *"Êîñû òî÷ûöü". "Æûòà ïàñïÿâàå".*
10. *í.* **Ñàìñîí.** *"Íà Ñàìñîíà äîæäæ - ñåì òûäíÿ¢ òîæ".* ***Ñåì áðàòî¢.*** *"Ñåì áðàòî¢ âàðîæàöü, êîëüê³ òûäíÿ¢ ïàãîäû".*
12. *à.* **Ïÿòðî.** Ñâÿòà çàêàí÷ýííÿ Êóïàëëÿ.
13. *ñ.* **Ïà¢ïÿòðî.** Äçåíü òàëàê³. **Ñûìîí ³ Þäà.** *"Íà Ñûìàíà é Þäû êîíü áà³ööà ãðóäû".*
14. *÷.* **Êóçüìà ³ Äçÿì'ÿí.** Ñâÿòà êàâàë¸¢. *"Ñâÿòû Ïÿòðî æûòà ñïåë³öü, ñâ. Êóçüìà ñÿðïû ðîá³öü, à ñâ. Äçÿì'ÿí ñåíà ãðàáå".*
17. *í.* **Àíäðýé.** *"Àâ¸ñ ó ñâ³òöû, à íà ãðý÷öû ³ êàøóë³ íÿìà". "Àíäðýé óñ³õ ìóäðýé".*
18. *ï.* **Ñâÿòà Ìåñÿöà.** *"Ìåñÿö ãóëÿå".*
21. *÷.* **Êàçàíñêàÿ. Ïðàêîïà.** *"Ïðàêîï ìáêî ïðûï¸ê". Äàíàò. "Ñâÿòû Äàíàò êîñê³ òî÷ûöü".*
25. *ï.* **Ïðîêë.** Çàñòåðàãàë³ñÿ âÿë³ê³õ ðîñ. ***ßêóá.*** *"Íà ßêóáà õëåáà ïî¢íà ãóáà".*
26. *à.* **Ãàâðûëà.** Çàñòåðàæýííå àä ãðàäó. ***Ãàííà.*** *"Ñíàïû êëàäçå".*
29. *ïò.* **Àô³íîãåí.** Çàö³õàþöü ïòóøê³.
31. *í.* **Ñåðïàâ³öà, Øûï³ë³íêà** (ïÿòí³öà ïåðàä ²ëë¸þ). Äçåíü "çàçóáðûâàííÿ" ñÿðïî¢.

Æí³âåíü

1. *ï.* **Ìàêðûíû.** *"Ãëÿäç³ âîñåíü ïà Ìàêðûí³".*
2. *à.* **²ëëÿ.** Ñâÿòà äàæäæî¢ ³ íàâàëüí³ö. *"²ëëÿ íàðàá³¢ ãí³ëëÿ", "Óê³íó¢ ó âîäó êóñîê ³ëüäà".*
4. *÷.* **Ìàð'ÿ.** *"Ìàãäàëåíà - âàäû ïà êàëåíà".*
6. *ñá.* **Áàðûñ Ïàë³êîï.** *"Áàðûñ ³ Ãëåá - ïàñïå¢ õëåá".*
7. *í.* **Ãàííû.** *"Ñâÿòû Ãàííû áààáê³ ñòà¢ëÿþöü".*
9. *à.* **Ïàë³êîï.** Ïàë³öü êîïû. **Ïàíöåëÿéìîí.** Ñöàëÿ¢ àä õâàðîá ãàëàâû.
11. *÷.* ***Ëà¢ðûí.*** *"Íà Ëà¢ðûíà ñïÿøàé äà ìëûíà".*
12. *ïò.* **Ñ³ëà.** Æûòà ñåé.
14. *í.* **Ìàêàâåé, Ïåðøû Ñïàñ.** Ñâÿòà ìàêó ³ ì¸äó. **Ñïàñà¢êà.** Ïîñò äà 28 æí³¢íÿ.
15. *ï.* **Áàçûëü.** *"Áàçûëü àâå÷êàì âî¢íó äàå".* ***Ïðà÷ûñòàÿ, Çåëüíàÿ.*** *"Ïðûéøëà Ïðà÷ûñòà - ñòàëà ïîëå ÷ûñòà".*
16. *à.* **Àíòîíû Â³õðàâåå.** ***Ðîõ.*** *"Ê³ðìàø íà ïàíåíàê".*
17. *ñ.* **Å¢äàê³ÿ.** Àãóðê³ çá³ðàå.
19. *ïò.* **ßáëû÷íû Ñïàñ.** Ñâÿòà ñàäàâ³íû.
23. *à.* **Ëà¢ðýí** - ñâÿòà ìëûíàðà.
24. *ñ.* ***Áà¢òðàìåé.*** *"Ñâ. Áà¢òðàìåé âûñûëàå áóñëî¢ ïà äçÿöåé". "Ïðûéøî¢ Áà¢òðàìåé - æûòà íà ç³ìó ñåé".*
27. *ñá.* **Ì³õåé.** Âûñïÿâàþöü áðóñí³öû.
28. *í.* **Ïðà÷ûñòàÿ.** Ñâÿòà ¢ðàäæàþ.
29. *ï.* **Òðýö³ Ñïàñ.** Ñâÿòà õëåáà. **ßí.** *"ßí íà ëåòà ïðûéøî¢, à ¢æî âîñåíü çíàéøî¢".*
30. *à.* **Ì³ðîíû Âåòðàãîíû.** *"Ïûë ïàäàðîçå ãîíÿöü, ïà ïðûãîæû ì ëåöå ñòîãíóöü".*
31. *ñ.* **Ôëîð ³ Ëà¢ð.** Ñâÿòà êîíåé. **Àðàá³íàâûÿ äçåíü ³ íî÷.** "Ñóõàÿ" íàâàëüí³öà, äîæäæ.

Âåðàñåíü

5. *ï.* **Ëóïà.** *"Ñåé íà Ëóïà - áóäçå æûòà êóïà".*
7. *ñ.* **Áà¢òðàìåé.** *"Æûòà íà ç³ìó ñåé".*
8. *÷.* ***Äðóãàÿ Ïðà÷ûñòàÿ. Áàãà÷.*** *"Ìåíøàÿ Ïðà÷ûñòà - êàí÷àé ñåÿöü íà÷ûñòà".*
10. *ñá.* **Ìàöåé.** Àáàðîíöà àä ï'ÿíñòâà.
11. *í.* **Êàë³íàâ³ê, ²âàí Êðû-âà¢í³ê.**
13. *à.* **Ê³ïðûÿí.** Æóðàâåëü çá³ðàåööà ¢ âûðàé.
14. *ñ.* **Ñûìîí.** Àáðàä "æàí³öü-áû êîì³íà". (Àñåííÿå Íàâàëëåöå ç 1493 ã.). Çàêðûâàííå çÿìë³. **Áàá³íà ëåòà. *Óçâ³æàííå.***
19. *ï.* **Öóäû, Ì³õàë.** *"Ì³õàë ç ïîëÿ ñï³õà¢".*
21. *ñ.* **Áàãà÷, Íàðàäæýííå Áîæàå Ìàö³.** Ñâÿòà çàêàí÷ýííÿ ¢áîðê³ çåðíàâûõ. **Çàñ³äê³.**
24. *ñá.* **Àñåííÿå ðà¢íàäçåíñòâà.** Óñõîä - 7.00, çàõîä - 19.02. ***Òàäîðà.*** *"Íà Òàäîðó ¢ñÿêàå ëåòà çàêàí÷âàåööà".*
26. **ï. Ñòà¢ðî¢ñê³ÿ Äçÿäû.**
27. *à.* **Óçâ³æàííå.** Ñâÿòà çàêðûâàííÿ çÿìë³ íà ç³ìó. Ãàäçþê³ - ó êó÷ó.
29. *÷.* ***Ì³õàë.*** *"Êàë³ íà Ì³õàëà ç ïî¢íà÷û âåöåð âåå, òî íå ìàé íà íàâîð'å íàäçå³".* **Ñ³öûÿí.** *"Ñâÿòû Ñàöûÿí äà ëÿíû ïàñö³ëà¢".*

Êàñòðû÷í³ê

2. *í.* **Çîñ³ì.** Æóðàâ³íû íà Çîñ³ìà ¢çäûìàþöà - ìàðîç íà Ïàêðîâû ¢äàðûöü.
3. *ï.* **Àñòàï, Àñòàô'ÿ.** Ïðûêìåòû ïà âåòðó.
4. *à.* ***Ïðàíö³øàê, Ôðàíö³øàê.*** *"Íà Ïðàíö³øêà çÿðíÿò øóêàå ¢ ïîë³ ìûøêà".*
8. *ñá.* **Ñÿðãåé.** Æàëåçíû òûäçåíü.
9. *í.* **²âàí Øàïòóí, ²âàí Êóðàäà, Áàãàñëî¢.** Øàïòàë³ñÿ ñâàõ³ ïðà íÿâåñò.
14. *ïò.* ***Ïàêðîâû, Òðýöÿÿ Ïðà÷ûñòàÿ.*** Âÿñåëüíàÿ ïàðà. *"Ñâÿòà Ïàêðîâà, ïàêðûé çÿìëåüêó ë³ñòî÷êàì, à äàë³¢êó - âÿíî÷êàì". "Ïàêðîâû - çàðûêàë³ êàðîâû".* **Äçÿâî÷êàå ëåòà** (ïà 21.10). Ïðûìàë³ "¢ äçå¢ê³" ñÿáðîâàê.
21. *ïò.* **Òðûôàí, Ïàëàãåÿ.** *"Çîëêі ìå âåòðàì âåå".* ***Ç³ì³öåð.***
25. *à.* **Ìàðö³í** - ñâÿòà ìëûíàðî¢.
28. *ïò.* ***Ñûìîí ³ Þäà.*** *"Ñûìîí ç Þäàþ ïðàöó¢ ïîë³ êàí÷àþöü, õàòû àãëÿäàþöü".* ***Ïàðàñêåâà Ïÿòí³öêàÿ.*** Çàáàðîíà íà ïðà-äçåííå.
29. *ñá.* **Ëîíã³í.** Çáàâ³öåëü àä õâàðîá âà÷ýé.
30. *í.* **Ïàêë³íû.** Äçåíü àäá³-âàííÿ ïàêëîíà¢.
31. *ï.* **Ëóêà.** *"Õòî ñåå äà Ëóê³, íå áóäçå ìåöü í³ õëåáà, í³ ìóê³".* Äçåíü ³êàíàï³ñöà¢. ***Þëüÿí*** - àõî¢í³ê äçÿöåé.

Ë³ñòàïàä

1. *à.* ***Óñå ñâÿòûÿ.*** Ïàì³íàëüíû äçåíü.
2. *ñ.* ***Çàäóøíû äçåíü. Äçÿäû.*** Ïàì³íàëüíû äçåíü. *"Ñâÿòûÿ äçÿäû, çàâ¸ì âàñ...".*
4. *ïò.* **Êàçàíñêàÿ.** Äîæäæ ö³ ñíåã.
5. *ñá.* **Àñÿí³íû, Çì³òðà¢ñê³ÿ Äçÿäû.**
8. *ï.* **Çì³öåð.** *"Äà Çì³òðà äçå¢êà õ³òðà".* Êàíåö íàäçå³ âûéñö³ çàìóæ ó ãýòûì ãîäçå.
9. *à.* ***Òîäàð.*** *"Íà Òàäîðà ïî¢íà êàìîðà".*
10. *ñ.* **Ïàðàñê³.** Àïÿêóíêà

æàíî÷ûõ ³ ðóêàäçåëëÿ.
11. *÷.* **Íàñòóñÿ.** *"Íàñòóñÿ ñòðûæý àâå÷ê³".* **Ìàðö³í.** *"Ìÿäçâåäçü êëàäçåööà ¢ áåð-ëîãó".*
12. *ïò.* **Àðòîìêà.** Ïà÷àòàê ïðàäçåííÿ.
14. *í.* **Êóçüìà-Äçÿì'ÿí.** Àïÿêóí çàìëÿðîáñòâà, êàâàë¸¢ ³ âÿñåëëÿ.
21. *ïí.* **Ì³õàéëà¢ äçåíü.** Àáàðîíöà àä ãðîìó. Ìÿçâåäç³ ³äóöü ó ñïÿ÷êó.
22. *à.* **Ìàòðîíà.** *"Ç Ìàòðîíû ñòàíîâ³ööà ç³ìà".*
24. *÷.* **Õâ¸äàð Ñòóäçÿíåö.** *"Õâ¸äàðàâû âåòðû âàëîäçÿöü ì³ âà¢êàì³ ñêóãîëÿöü".*
25. *ïò.* **²âàí Ì³ëàñö³âû.** Äçåíü ïàäàðóíêà¢. ***Êàöÿðûíà.*** *"Êàöÿðûíà çàáðàëà ëåòà".*
27. *í.* **Þñòûí³ÿí.** Àïÿêóí ïëîäàíàñö³ ³ äçÿö³íñòâà. ***Àäâåíò. Ïåðàäêàëÿäíû ïîñò.* Ï³ë³ï.** Ïÿðýäàäçåíü Ï³ë³ïà¢-ñêàãà ïîñòó (äà 7 ñòóäçåíÿ).
28. *ï.* **Ï³ë³ïà¢êà** - ïåðàä-êàëÿäíû ïîñò.
29. *à.* **Ìàöåé.** *"Íà Ìàöåÿ ç³ìà ïàöåå".*
30. *ñ.* **Àíäðýé.** Äçÿâî÷àå ñâÿòà.

Ñíåæàíü

4. *í.* **Óâÿäçåííå.** Âîäçÿööà âà¢ê³. ***Áàðáàðà.***
5. *ï.* **Ïðàêîï. *Ñàââà.*** *"Áàðáàðà ìîñö³öü, Ñàââà öâ³ê³ âîñòðûöü, à Ì³êîëà ïðûá³âàå".*
6. *à.* **Ìàòðûõâàíû.** Íå ïðàë³. ***Ì³êîëà.*** *"Õâàë³ ç³ìó ïà Ì³êîëå".*
7. ñ. Êàöÿðûíû.
9. *ïò.* **Þð'å Ç³ìîâû.** *"Þðà ìîñö³öü". **Ãàííû.** "Àä Ãàííû äà Êàëÿä äâà òûäí³ ³ äâà äí³".*
13. *à.* **Àíäðîñû, Àíäðýéê³.** Âàðàæûë³.
14. *ñ.* **Íàâóì.** *"Íàñòàâ³öü íà âóì".*
17. *ñá.* **Âàðâàðû.** *"Ì³êîëà ³ Âàðâàðà íî÷ óðâàë³". "Âàðâàðà íî÷ óðâàëà, à äçåíü íàäòà÷ûëà".*
18. *í.* **Ñààâà, Ì³êîë³í áàöüêà.** *"Ñààâà ìîñöü, à Ì³êîëà ãâîçäçü".*
19. *ï.* **Ì³êîëà Ç³ìîâû.** *"Áåç Ì³êîëû íå áûâàå ç³ìû, í³ ëåòà". "Ì³êîëà ìàðîçàì ãâîçäç³öü".* **Ç³ìîâàå ñîíöàñòîÿííå** ç 19.12 äà 22.12. Óñõîä 9.25, çàõîä 16.49.

22. *÷.* **Ãàííû.** *"Ãàíê³ - ñÿäàéöå íà ñàíê³".*
24. *ñá.* ***Ïîñíàÿ êóööÿ. Â³ã³ë³ÿ.*** Ïà÷àòàê Êàëÿäà (äà 6 ñòóäç.).
25. *í.* **Ñï³ðûäîí Ñîíöàâàðîò. *Áîæàå Íàðàäæýííå.***
26. *ï.* ***Ñöÿïàí.*** *"Êîæíû ñààá ïàí".*
31. *ñá.* **Ìàðê.** *"Ìàðêà äà Âàðêà - íÿõàé áóäçå ïàðêà".* ***Áàãàòàÿ êóööÿ. Ø÷àäðýö. Ñ³ëüâåñòð.*** Âàðàæûë³ äçÿ¢÷àòû.

Àëåñü ËÎÇÊÀ.

²íà Ñòóäç³íñêàÿ

Áåëàðóñêàÿ ìîâà ¢ 2015 ãîäçå

Âûêàðûñòàííå áåëàðóñêàé ìîâû ¢ àô³öûéíûì óæûòêó ïðàöÿãâàå ç³æàööà, çàòîå ðîãàíÿ ìîâà ðîá³ööà áîëüø ïàïóëÿðíàé ó ñôåðû íåôàðìàëüíàé àäóêàöû³ ³ ãðàìàäñê³õ ïðàåêòà¢.

Áåëàðóñêàìî¢íûõ øêîëüí³êà¢ óñ¸ ìåíåé

Ïàâîäëå ñòàòûñòû÷íàãà çáîðí³êà "Îáðàçàâàíèå â Ðåñïóáëèêå Áåëàðóñü, 2015", ó äàøêîëüíûõ óñòàíîâàõ - äç³öÿ÷ûõ ñàäêàõ - íà áåëàðóñêàé ìîâå âûõî¢âàþööà 43 òûñÿ÷û äçÿöåé (10%).

Êîëüêàñöü øêîëüí³êà¢, ÿê³ÿ âûâó÷àþöü óñå ïðàäìåòû íà áåëàðóñêàé ìîâå ¢ øêîëå, çà àïîøí³ÿ ÷àòûðû ãàäû ç³ç³-ëàñÿ ç 19% äà 14%.

Òàêñàìà ñêàðà÷àåööà êîëüêàñöü àá³òóðûåíòà¢, ÿê³ÿ àáðàë³ áåëàðóñêóþ ìîâó íà öýíòðàëüíûì òýñòàâàíí³. Ó 2015 ãîäçå áåëàðóñêóþ ìîâó çäàâàë³ òîëüê³ 24% âûïóñêí³êî¢, 76% - ðàñåéñêóþ. Ó 2007 ãîäçå ñóàäíîñ³íû áûë³ ðà¢íåéøûì³: 42% âûïóñêí³êî¢ çäàâàë³ òýñò ïà áåëàðóñêàé ìîâå ³ 58% ïà ðàñåéñêàé.

Ñòàðøûíÿ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé øêîëû **Òàìàðà Ìàöêåâ³÷** êàæà, øòî ¢ ñôåðû ôàðìàëüíàé àäóêàöû³ ñ³òóàöûÿ ç áåëàðóñêàé ìîâàé óæî íÿìà êóäû ïàãàðøàööà. Àëå ¢æûâàííå áåëàðóñêàé ìîâû ïàøûðûëàñÿ ¢ ñôåðû íåôàðìàëüíàé àäóêàöû³, ó ïåðøóþ ÷àðãó, íàñòà¢í³êà¢:

- Ôàêòû÷íà ¢ñå òàê³ÿ ïðàãðàìû, ÿê³ÿ âÿäóööà íåäçÿðæà¢íûì³ àðãàí³çàöûÿì³, ÒÁØ - ãýòà ïðàãðàìû "Àêòû¢íàÿ àòÿíêà", "Ìåãûÿàóêàöûÿ" - óñå âÿäóööà íà áåëàðóñêàé ìîâå, íàñòà¢í³ê³ ¢ñïðûìàþöü ãýòà ïàç³òû¢íà, ³ íå òîëüê³ øòî ïÿðý÷àííÿ¢ íå ¢çí³êàå, íààäâàðîò, òîëüê³ ïàç³òû¢íûÿ ýìîöû³.

Çðàçóìåëà, øòî ¢ òûõ ñôåðàõ, íà ÿê³ÿ íå ìîãóöü óïëûâàöü í³ ñàì³ íàñòà¢í³ê³, í³ ãðàìàäñê³ÿ àðãàí³çàöû³, í³ áàöüê³ - ãýòà ñôåðà ôàðìàëüíàé àäóêàöû³ - òàì ñ³òóàöûÿ íå ïàëåïøûëàñÿ, à íààäâàðîò, ïàãîðøûëàñÿ. Ìîæíà ñêàçàöü, øòî ¢æî íÿìà êóäû ïàãàðøàööà.

Ó ãýòûì ãîäçå, ÿê ³ ¢ ì³íóëûì, çàêðûëàñÿ êàëÿ 100 øêîë, ó àñíî¢íûì ñåëüñê³õ, ìàëàêàìïëåêòíûõ.

Ç ³íøàãà áîêó, ó Áàðàíàâ³÷àõ óçí³êëà àñÿðîäçå áåëàðóñêàìî¢íàå áàöüêî¢ñêàå, òàêñàìà ¢ Ë³äçå. Íå çäàþöü ïàç³öûé 5 áåëàðóñêàìî¢íûõ ìåíñê³õ ã³ìíàç³é, òàì âåëüì³ âÿë³ê³ÿ êîíêóðñû íà ïàñòóïëåííå. Ãýòà ñâåä÷ûöü ïðà òîå, øòî êàë³ á äçÿðæàâà äàçâîë³ëà ñòâàðûöü íå 5, à 25 áåëàðóñêàìî¢íûõ ã³ìíàç³é, òóäû á òàêñàìà áûë³ á êîíêóðñû. ²ãýòà - ïàêàçàëà äëÿ àïòûì³çìó: íå ¢ñ¸ ¢ íàñ ñòðà÷àíà.

Çàðàç ó Ìåíñêó 5 áåëàðóñêàìî¢íûõ ã³ìíàç³é (íóìàðû 4, 9, 14, 23 ³ 28), 2 øêîëû (íóìàðû 60 ³ 190), 1 áåëàðóñêàìî¢íû êëàñ - ó 68-é øêîëå.

Í³ ¢ àäíûì ç áåëàñíûõ öýíòðà¢ áåëàðóñêàìî¢íûõ øêîë íÿìà. Ç 36 òûñÿ÷ øêîëüí³êà¢ Áåðàñöÿ òîëüê³ ÷àöâ¸ðà íàâó÷àþööà ¢ áåëàðóñêàìî¢íûì êëàñå - 5 "Ã" 29-é ñÿðýäíÿé øêîëû.

Áàöüê³ äçâþõ øêîëüí³öû ç Áàðàíàâ³÷ ïà¢òàðà ãîäà äàá³âàë³ñÿ àäêðûööÿ áåëàðóñêàìî¢íàãà êëàñà ¢ àäíîé ç ãàðàäñê³õ ã³ìíàç³é. Äëÿ ãýòàãà ³ì äàâÿëîñÿ íàï³ñàöü äçÿñÿòê³ ë³ñòî¢ ó ðîçíûÿ ³íñòàíöû³ - ãàðâûêàíêàì, àáëâûêàíêàì, Ì³í³ñòýðñòâà àäóêàöû³, ïðàêóðàòóðó ³ íàâàò ñóñòðýööà ç íàìåí³êàì ì³í³ñòðà àäóêàöû³.

Àäç³íû ¢ ãîðàäçå áåëàðóñêàìî¢íû êëàñ - 6 "Ã" - ïà÷à¢ ïðàöàâàöü ó ã³ìíàç³³ ¹ 4 òîëüê³ ç äðóãîé ÷âýðö³. Ñïà÷àòêó ¢ ³ì âó÷ûë³ñÿ òîëüê³ äçâå äçÿ¢÷ûíê³ - ßñÿ Ìàëàø÷àíêà ³ Àë³ñà Ô³ë³ï÷ûê. Çóñ³ì íÿäà¢íà äà ³õ äàëó÷ûëàñÿ òðýö³ âó÷àíü - Àðñåíü Ï³ñàð÷ûê.

Âûøýéøàÿ àäóêàöûÿ: âûêëþ÷íà íà áåëàðóñêàé ìîâå íàâó÷àåööà 0,1% ñòóäýíòà¢

Ïàâîäëå ³íôàðìàöû³ Íàöûÿíàëüíàãà ñòàòûñòû÷íàãà êàì³òýòà, ó âûøýéøûõ íàâó÷àëüíûõ óñòàíîâàõ Áåëàðóñ³ íà ðàñåéñêàé ³ áåëàðóñêàé ìîâå, õîöü ãýòà ìîã áûöü àäç³í ïðàäìåò ç ¢ñÿãî íàâó÷àëüíàãà öûêëó, ó 2014 - 2015 ãàäàõ íàâó÷àë³ñÿ áîëüø çà 149 òûñÿ÷ ñòóäýíòà¢ (41%), íà ðàñåéñêàé ìîâå êàëÿ 212 òûñÿ÷ (58%).

×ûñòà íà áåëàðóñêàé ìîâå ¢ êðà³íå íàâó÷àë³ñÿ 300 ñòóäýíòà¢ - ãýòà 0,1% àä àãóëüíàé êîëüêàñö³, ó 2013 - 2014 ³õ áûëî 600, òî áîê, óäâàÿ áîëüø - 0,2%.

Ãýòûÿ ë³÷áû ñóïàäàþöü ³ ç äàäçåíûì³ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû, ñöâÿðäæàå ñòàðøûíÿ ãðàìàäñêàãà àá'ÿäíàííÿ **Àëåã Òðóñà¢**:

- Ìû çðàá³ë³ ìàí³òîðûíã ÂÍÓ. Íà íåêàòîðûõ ôàêóëüòýòàõ 25 - 30% ïðàäìåòà¢ âûêëàäàåööà ïà-áåëàðóñêó. ß í³êîë³ íå âåäàþ, øòî íà íåêàòîðûõ ôàêóëüòýòàõ Áåðàñöåéñêàãà ¢í³âåðñ³òýòà âûêëàäàþöü 25% ïðàäìåòà¢ íà áåëàðóñêàé ìîâå, íà æóðíàë³ñòûöû - 60%. Ó òûì æà ¢í³âåðñ³òýöå êóëüòóðû, äçå ÿ ïðàöóþ, íà ïÿ¢íûõ ôàêóëüòýòàõ ³ 30, ³ 40% ïðàäìåòà¢ âûêëàäàþöü ïà-áåëàðóñêó.

Íà ã³ñòôàêó ¸ñöü áåëàðóñêàìî¢íàÿ ïëûíü, ÿêàÿ íàâó÷àåööà ïà-áåëàðóñêó. Ó Ãàðàäçåíñê³ì ìåäóí³âåðñ³òýöå ìíîã³ÿ âûêëàä÷ûê³ òàêñàìà âûêëàäàþöü ïðàäìåòû ïà-áåëàðóñêó. Òàê øòî, êàçàöü, øòî ¢ íàøûõ óí³âåðñ³òýòàõ áåëàðóñêàÿ ìîâà íå ãó÷ûöü - ãýòà íÿïðà¢äà. Ãó÷ûöü. ² ìû íå ìîæàì çàäàâàëüíÿöüñà. Ìû ì³ì³ ³ ïàçäàâàëüíûìì àäìåòàì, ÿê³ÿ ïðûíöûïîâà âûêëàäàþöü ïà-áåëàðóñêó. À ³õ íå äàíà ñïîòíÿ.

Òàê øòî íå ¢ñ¸ ñòðà÷àíà.

Ïðû êàíöû ãîäà àðãàí³çàâàíà ³í³öûÿòûâàé ãðóïà ïà ñòâàðýííþ áåëàðóñêàìî¢íàãà ¢í³âåðñ³òýòà. Àðãàí³çóþ òðû ñòàðøûí³ - Àëÿêñàíäàð Ì³ë³íêåâ³÷, Óëàäç³ì³ð Êîëàñ ³ Ì³õàñü Ïàòàìîö. ² ìû äóìàåì íà ïà÷àòêó ãîäà ïàäàöü íà ðýã³ñòðàöûþ - ÿê ïðûâàòíàãà áåëàðóñêàìî¢íàãà ¢í³âåðñ³òýòà.

20 ãîä òàìó Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ç äàïàìîãàé ýêñïåðòà¢ ðàñïðàöàâàëà êàíöýïöûþ íàöûÿíàëüíàãà ¢í³âåðñ³òýòà, äçå âûêëàäàííå âÿëîñÿ á âûêëþ÷íà íà áåëàðóñêàé ìîâå, ³ ñààáðàëà 50 òûñÿ÷ ïîäï³ñà¢ ó ïàäòðûìêó. Àäíàê ãýòàÿ ³í³öûÿòûâà äàãýòóöü íå áûëà ïàäòðûìàíà íà äçÿðæà¢íûì óçðî¢í³.

Ñòðàòû: íàáîð íà áåëàðóñêóþ ô³ëàëîã³þ ñêàðàö³¢ñÿ ¢äâàÿ

Çà àïîøí³ÿ 5 ãàäî¢ áîëüø, ÿê ó äâà ðàçû, ñêàðà-ö³¢ñÿ íàáîð íà áåëàðóñêóþ ô³-ëàëîã³þ. Ó 2010 ãîäçå Áåëäçÿðæóí³âåðñ³òýò íà äç¸ííóþ ôîðìó íàâó÷àííÿ íàá³ðà¢ 60 ñòóäýíòà¢ (48 áþäæýò ³ 12 íà ïëàòíàé àñíîâå). Ó 2015 ãîäçå - óæî òîëüê³ 20 ³ òîëüê³ íà áþäæýò. Ó àáëàñíûõ óí³âåðñ³òýòàõ ñ³òóàöûÿ ÿø÷ý ãîðøàÿ - äàäçÿëåííå ³ áåëàðóñêàé ô³ëàëîã³³ ïðîñòà çàêðûâàþöü.

²ÿø÷ý àäíî ïàðà¢íàííå: ó 2015 ãîäçå íà ê³òàéñêóþ ô³ëàëîã³þ ¢ ÁÄÓ íàáîð âûøýéøû çà áåëàðóñêóþ - 30 ìåñöà¢.

Çàêîíà¢ ïà-áåëàðóñêó íÿìà, êàðûñòàéöåñÿ à¢òàïåðàêëàäàì!

Ïðû êàíöû ãîäà ïà-áåëàðóñêó íàðýøöå çàãàâàðûë³ äýïóòàòû. Áåëàðóñêàìî¢íàÿ äûñêóñ³ÿ ¢ Ïàëàöå ïðàäñòà¢í³êî¢ àäáûëàñÿ ïðû àáìåðêàâàíí³ ïðàåêòó Êîäýêñó àá êóëüòóðû.

Íàìåñí³ê ñòàðøûí³ ì³æíàðîäíàé êàì³ñ³³ Ïàëàòû ïðàäñòà¢í³êî¢ **Â³êòàð Ôÿñàê** ñêàçà¢ 3 ñíåæíÿ Ðàäû¸ Ñâàáîäà, øòî äëÿ òàãî, êàá ðîäíàÿ ìîâà ÷àñöåé ãó÷àëà ïà¢ñþäíà, ó òûì ë³êó ³ ¢ Àâàëüíàé çàëå, òðýáà ïðûòðûìë³âàööà àäíàãî àáàâÿçêîâàãà ïðàâ³ëà:

- Íåàáõîäíà ïðîñòà ãàâàðûöü íà áåëàðóñêàé ìîâå. ² áîëüø í³÷îãà íå ïàòðýáíà. ß êàðûñòàþñÿ áåëàðóñêàé ìîâàé. Êàë³ õòîñüö³ ñà ìíîé ïà÷ûíàå ãàâàðûöü ïà-áåëàðóñêó, ÿ àáàâÿçêîâà àäêàçâàþ ÿìó òàêñàìà íà ðîäíàé ìîâå. ² äçå ìîæíà ³í³öûÿâàöü ðàçìîâó ïà-áåëàðóñêó, ÿ çà¢æäû ãýòà ðîáëþ.

Çà àïîøí³ÿ 10 ãàäî¢ íà áåëàðóñêàé ìîâå Ïàëàòàé ïðàäñòà¢í³êî¢ áû¢ ïðûíÿòû òîëüê³ àäç³í çàêàíàäà¢÷û àêò ïà-áåëàðóñêó - ó 2008 ãîäçå "Çàêîí àá Ïðàâ³ëàõ áåëàðóñêàé àðôàãðàô³³ ³ ïóíêòóàöû³".

(Çàêàí÷ýííå íà ñò. 4.)

60 ãàäî¢ Óëàäç³ì³ðó Êàðîòêàìó

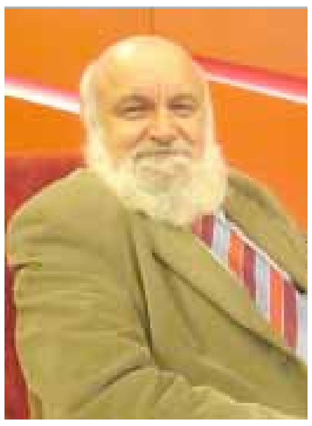

Óëàäç³ì³ð Ãåîðã³åâ³÷ ÊÀÐÎÒÊÈ² (í. 2.1.1956, ã.ï. Ì³ð Êàðýë³öêàãà ð-íà Ãàðàäçåíñêàé âîáë.), áåëàðóñê³ ë³òàðàòóðàçíàâåö. Êàíä. ô³ëàë. í. (1984). Ñêîí÷û¢ ÁÄÓ (1978) Íàñòà¢í³÷à¢. Ç 1982 ó ²í-öå ë-ðû ÀÍ Áåëàðóñ³, ç 1987 ó ÁÄÓ (ç 1990 íàì. äýêàíà ô³ëàë. ô-òà). Äàñëåäóå øëÿõ³ ðàçâ³ööÿ ³ ñòàí ñòàðàæ. áåë., óêð. ³ ïîëüñêàé ë-ð 16-17 ñò., ó ò.ë. ïðàáëåìû òàãà÷àñíàé ïàëåì³÷íàé ïóáë³öûñòûê³, ïûòàíí³ ¢ñõ.-ñëàâ. êí³ãàäðóêàâàííÿ áåë.-¢êð. ë³ò. ñóâÿç³ (êí. "Òâîð÷û øëÿõ Ìÿëåö³ÿ Ñìàòðûöêàãà", 1987). Íàâóê. ðýäàêòàð âûäàííÿ òâîðà¢ Ñ³ìÿîíà Ïîëàöêàãà ("Âåðøè", 1990), ñêëàäàëüí³ê êí. "Ïðàäìîâû ³ ïàñëÿñëî¢³ ïàñëÿäî¢í³êà¢ Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû" (1991). Àäç³í ç à¢òàðà¢ ïàäðó÷í³êà "Ã³ñòîðûÿ áåëàðóñêàé ë³òàðàòóðû. Ñòàðàæûòíû ïåðûÿä" (4-å âûä., 1998).

Ë. Ì. Ãàðýë³ê.

Áåëàðóñû ìàþöü òðû ýïàñû

... ¨ñöü òàê³ ìîìàíò, ÿê ðàçãëÿä ýë³òàðíàé ë³òàðàòóðû Áåëàðóñ³. Áî ìû, óñ¸ òàê³, ïðûçâû÷à³ë³ñÿ äà ðàçóìåííÿ ÿå íàðîäíàñö³, ìóæûöêàñö³. Ïàìÿòàåöå, áûööàì ãàëî¢íû ãåðîé áû¢ çàõàâàëüí³êàì áåëàðóñêàé ìîâû? ¨í íå âåäà¢ ³íøûõ ìîâà¢, òàìó ÿìó ïðûéøëîñÿ. À âîñü, êàá êàçàöü ïðà ýë³òàðíóþ ë³òàðàòóðó íà ëàö³íñêàé ö³ ïîëüñêàé ìîâàõ, òðýáà ïàäâåñö³ ðàçóìåííå íàøàãà ñó÷àñí³êà äà òàãî, øòî ãýòà íàøà ë³òàðàòóðà òàêñàìà.

Ïàãëÿäç³öå, ñòàãîäçå íàì "ñïÿâàë³", øòî Ðàäç³â³ëû, Ñàïåã³, Õàäêåâ³÷û - ïàëÿê³, ë³òî¢öû, ìàðñ³ÿíå, àëå íå áåëàðóñû. À ñòâàðàëàñÿ-òà ë³òàðàòóðà òóò, àï³ñâàë³ñÿ ¢ ¸é ïàäçå³ íàøû, àëå ³íøàé ìîâàé. ²òðýáà ðàçóìåöü, øòî ¢ íàøàé ë³òàðàòóðû ìàæë³âûÿ ïý¢íûÿ "ãîðû", ãýòà ïàêàçàëüí³ê ³íòýëåêòóàëüíàãà áàãàööÿ íàðîäà. ²ñïàíöû, ³òàëüÿíöû ³ íåìöû, ÿê³ÿ ¢ íàñ áûë³, òàêñàìà òâàðûë³ òóò íà ëàö³íñêàé ìîâå.

Áîëüø çà òîå, ìåíàâ³òà ¢ XVI ñòàãîääç³ áåëàðóñû ñòâàðûë³ òðû òâîðû ãåðà³÷íàãà ýïàñó. Ãðýê³, äçÿêóé Áîãó, äâà ìàþöü. Ðûìëÿíå - àäç³í. À ìû ìàåì àäðàçó òðû: "Ïðóñêóþ âàéíó" (1516, ßí Â³ñë³öê³), "Ðàäç³â³ë³àäó" (1592, ßí Ðàäâàí) ³ "Êàðîëàìàõ³þ" (1606, Õðûñòàôîð Çàâ³øà). Äâà ç ãýòûõ òâîðà¢ óæî ïåðàêëàäçåíûÿ íà áåëàðóñêóþ ìîâó...

Óëàäç³ì³ð Êàðîòê³.

²íà Ñòóäç³íñêàÿ

Áåëàðóñêàÿ ìîâà ¢ 2015 ãîäçå

(Çàêàí÷ýííå. Ïà÷àòàê íà ñò. 3.)

Íàìåñí³ê ñòàðøûí³ ÏÖ "Âÿñíà" **Âàëÿíö³í Ñòýôàíîâ³÷** çâÿðòà¢ñÿ ¢ Êàíñòûòóöûéíû ñóä Áåëàðóñ³, Ïàëàòó ïðàäñòà¢í³êî¢, Ñàâåò Ðýñïóáë³ê³, Âÿðõî¢íû ñóä, Âûøýéøû ãàñïàäàð÷û ñóä, Ñàâåò Ì³í³ñòðà¢ ³ Àäì³í³ñòðàöûþ Ïðýç³äýíòà ñà çâàðîòàì âûäàâàöü óñå íàðìàòûâíà-ïðàâàâûÿ àêòû íà äçâþõ äçÿðæà¢íûõ ìîâàõ - áåëàðóñêàé ³ ðàñåéñêàé.

Àäêàç íà÷àëüí³êà ãàëî¢íàãà äçÿðæà¢íà-ïðàâàâîãà ¢ïðà¢ëåííÿ Àäì³í³ñòðàöû³ Ïðýç³äýíòà **Àëÿêñàíäðà Ìàöåëüñêàãà** ¢ðàç³¢: ÷ûíî¢í³ê ïðàïàíóå êàðûñòàööà ïåðàêëàäàì íà ñàéöå Íàöûÿíàëüíàãà öýíòðà ïðàâàâîé ³íôàðìàöû³. À ¢ Ñàâåöå Ðýñïóáë³ê³ ¢âîãóëå ìÿðêóþöü, øòî äçÿðæàâà ìàå ïðàâà âûáàðó, íà ÿêîé ìîâå âûäàâàöü íàðìàòû¢íà-ïðàâàâûÿ àêòû.

Íà÷àëüí³ê óïðà¢ëåííÿ ðýäàêöûéíà-âûäàâåöêàé ðàáîòû Íàöûÿíàëüíàãà öýíòðà ïðàâàâîé ³íôàðìàöû³ **Íàòàëëÿ Ñóäç³ëî¢ñêàÿ** äàêàçàëà, øòî íà ñàéöå ïðàâàâîé ñ³ñòýìû "Ýòàëîí" ïðàäóãëåäæâàåööà à¢òàìàòû÷íû ïåðàêëàä çàêîíà¢ íà áåëàðóñêóþ ìîâó. Àäíàê ãýòûÿ ïåðàêëàäû íå ç'ÿ¢ëÿþööà àô³öûéíûì³, ó³õ øìàò ïàìûëàê ³ íåäàêëàäíàñöÿ¢. Äà òàãî æ, àíëàéí ñ³ñòýìà "Ýòàëîí" ïëàòíàÿ. Êàë³ æ ó ãðàìàäçÿí³íà íà ãýòà ñðîäêà¢ íÿìà, Íàòàëëÿ Ñóäç³ëî¢ñêàÿ ðà³öü çâÿðòàööà ¢ ïóáë³÷íóþ á³áë³ÿòýêó, äçå ñåðâ³ñàì ìîæíà êàðûñòàööà áÿñïëàòíà.

Ìîâó ïàïóëÿðûçóþöü ýíòóç³ÿñòû

Ãðàìàäñê³ÿ ³í³öûÿòûâû ïà âûâó÷ýíí³, ïàïóëÿðûçàöû³ áåëàðóñêàé ìîâû ðàñòóöü, ÿê ãðûáû ïàñëÿ äàæäæó, ïåðàêàíàíû ñòàðøûíÿ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû **Àëåã Òðóñà¢**:

- Ö³êàâàñöü äà ìîâû ðîçíûõ ïëàñòî¢ íàñåëüí³öòâà ðýçêà ïàâÿë³÷ûëàñÿ. Ëàêàìóñàâàÿ ïàïåðêà - ãýòà êóðñû, ñïàðòî¢öû, ³íøûÿ, õòî ðàíåé ö³êàâàñö³ äà ìîâû íå âûÿ¢ëÿ¢. Ó öýëûì ó Ìåíñêó ³ âÿë³ê³õ ãàðàäàõ ö³êàâàñöü äà ìîâû ïàâÿë³÷ûëàñÿ. Ãýòà ñòàíî¢÷à.

Áåëàðóñêàÿ êàìïàí³ÿ Gurtam, øòî ìàå øûðîêóþ ãåàãðàô³þ ïàðòí¸ðà¢ ïà ¢ñ³ì ñâåöå, ïàäðûõòàâàëà äà Ì³æíàðîäíàãà äíÿ ðîäíàé ìîâû â³äýàðîë³ê "32 àêöýíòû áåëàðóñêàé ìîâû". Ëþäç³ ç ðîçíûõ êðîïàê ïëàíåòû ÷ûòàþöü ïà-áåëàðóñêó âåðø Óëàäç³ì³ðà Êàðàòêåâ³÷à "Äçå ìîé êðàé".

Çàñòàþööà ïàïóëÿðíûì³ øìàòë³ê³ÿ êóðñû áåëàðóñêàé ìîâû. "ÌÎÂÀ ÍÀÍÎÂÀ" ³ñíóå íà øûðîêàé ãåàãðàô³³. Àêðàìÿ ñòàë³öû, áÿñïëàòíûÿ çàíÿòê³ ïðàâîäçÿööà ¢ Àñòðà¢öû, Áàáðóéñêó, Áàðàíàâ³÷àõ, Áåðàñ³, Â³öåáñêó, Ãàðîäí³, Ãîìåë³, Ìàã³ë¸âå ³ Ìàëàäçå÷íå.

Øòîòûäçåíü êóðñû íàâåäâàå êàëÿ 650 ñòóäýíòà¢. Àä êàñòðû÷í³êà 2014 ãîäà âûäàäçåíà áîëüø çà 1400 ñòóäýíöê³õ á³ëåòà¢.

Ó âåðàñí³ Àñàöûÿöûÿ Á¢ðàïåéñêàãà Á³çíåñó àðãàí³çàâàëà êóðñû äçåëàâîé áåëàðóñêàé ìîâû. Öÿïåð ó íîâûì ôàðìàöå: çà êóáà÷êàì äóõìÿíàé êàâû âà ¢òóëüíàé êàâÿðí³ Cafå del Parco.

²òàÿ æ Àñàöûÿöûÿ Å¢ðàïåéñêàãà Á³çíåñó ³í³öûÿâàëà ñòâàðýííå ïðàöî¢íàé ãðóïû ïà ïåðàêëàäçå íà áåëàðóñêóþ ìîâó ïàêåòà òûïàâûõ äàêóìåíòà¢, íåàáõîäíûõ äëÿ âÿäçåííÿ á³çíåñó. Àäìûñëîâûÿ ïåðàêëàä÷ûêè ñòâàðûë³ áåëàðóñêàìî¢íûÿ øàáëîíû äçåñÿö³ íàéáîëüø óæûâàëüíûõ äàêóìåíòà¢: àêòà âûêàíàíûõ ðàáîò, äàâåðàíàñö³, äàìîâû êàì³ñ³³, äàìîâû êóïë³-ïðîäàæó, äàìîâû íà àêàçàííå ïàñëóã, çàÿâû àá ïðû¸ìå íà ïðàöó, ïðàòàêîëó, ïðàöî¢íàé äàìîâû, ðàõóíêó-ôàêòóðû ³ ñòàòóòó.

Áåëàðóñê³ÿ ñïàðòî¢öû çàãàâàðûë³ íà áåëàðóñêàé ìîâå

Æóðíàë³ñòû ñêëàë³ Òîï-10 âÿäîìûõ áåëàðóñêàìî¢íûõ ñïàðòî¢öà¢: ãýòà áàñêåòáàë³ñò **Àëÿêñàíäð Êóëü**, áàêñ¸ðû **Â³òàëü Ãóðêî¢, Çì³öåð Âàëåíò ³ Þðàñü Áóëàò**, ëåãêààòëåòêà **Àë³íà Òàëàé**, ïëû¢÷ûõà **Àëÿêñàíäðà Ãåðàñ³ìåíÿ**, õîêåéñò **Òàööÿíà Äðàçäî¢ñêàÿ**, ôóòáàë³ñò **Â³òàëü Ðîäç³âîíà¢**.

Áÿãóííÿ ç áàð'åðàì³ **Àë³íà Òàëàé** ðàñïàâÿëà:

- Ó ìÿíå áûë³ âåëüì³ äîáðûÿ âûêëàä÷ûê³ áåëàðóñêàé ìîâû, ë³òàðàòóðû, ã³ñòîðû³ Áåëàðóñ³, ìû ðàçìà¢ëÿë³ ïà-áåëàðóñêó ïàñòàÿííà. Òàê øòî, ãýòà ¢ ìÿíå ñà øêîëû. ß ïðà÷ûòàëà øìàò òâîðà¢ ïà-áåëàðóñêó, ³ ç äçÿö³íñòâà ìàÿ ìàö³ âó÷ûëà ÷ûòàöü ïà-áåëàðóñêó. Ìíå ïàäàåööà, êîæíû àäóêàâàíû ÷àëàâåê âåäàå ìîâó, àëå ç-çà íåäàõîïó ïðàêòûê³ ãýòà çàáûâàåööà. Ìíå ïàäàåööà, ãýòà, ÿê ³ çäàðîâû ëàä æûööÿ, ïàâ³ííà áûöü òðýíä, êàá ìîâà ñòàëà ìîäíàé. Òàäû àäðàäæýííå ïà÷íåööà êðîê çà êðîêàì. ß ÷óëà, øòî çàðàç íàâàò ã³ñòîðûÿ ³ ãåàãðàô³ÿ Áåëàðóñ³ âûêëàäàþööà ïà-ðàñåéñêó. Õàöåëàñÿ, êàá áîëüø áûëî áåëàðóñêàé ìîâû. Ç ³íøàãà áîêó, äîáðà, øòî ìû ìîæàì ðàçìà¢ëÿöü ³ ïà-ðàñåéñêó, ìû ìîæàì áûöü òàê³ì³ "ÿäíàëüí³êàì³" Ðàñå³, Ïîëüø÷û, ×ýõ³³, Ñëàâàê³³, Óêðà³íû. Êë¸âà, êàë³ íàöûÿ âåäàå íå àäíó ìîâó.

Òàêñàìà ñêëàäçåíû ³ Òîï-10 áåëàðóñêàìî¢íûõ êëóáà¢, êóäû ¢âàéøë³ "Öìîê³" ç "**Êðóìêà÷àì³**".

Ìàá³ëüíûÿ ñåòê³ "ñòâàðàþöü íàäçåéíûÿ ñóâÿç³"

Íà ïðàöÿãó òðîõ ìåñÿöà¢ áîëüø çà 3 òûñÿ÷û ìåíñê³õ øêîëüí³êà¢ ñòàë³ ¢äçåëüí³êàì³ àêöû³ "×ûòàåì ïà-áåëàðóñêó ç Velcom". Ïðàåêò àõàï³¢ 32 àäóêàöûéíûÿ øêîëû áåëàðóñêàé ñòàë³öû, à òàêñàìà äçâå øêîëû äëÿ äçÿöåé ç àñàáë³âàñöÿì³ ðàçâ³ööÿ. Øêîëüí³ê³ ñóñòðýë³ñÿ ç äç³öÿ÷ûì³ ï³ñüìåíí³êàì³, ëà¢ðýàòàì³ Äçÿðæà¢íàé ïðýì³³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü **Óëàäç³ì³ðàì Ë³ïñê³ì ³ Ðà³ñàé Áàðàâ³êîâàé**, àêö¸ðàì ³ òýëåâÿäî¢öàì **Þðûåì Æûãàìîíòàì**, ïóáë³öûñòêàé ³ ïàýòêàé **Òàööÿíàé Ñ³âåö**, ìóçûêàì, ë³äýðàì ãóðòà Recha À**íäðýåì Òàê³íàâàì**.

Àïîøíÿÿ àêöûÿ - ïåðàäêàëÿäíû ¢ðîê ó 59-é øêîëå ïðàâ¸¢ âÿäîìû áàñêåòáàë³ñò, âûðýòàð ïà ìàðêåòûíãó ÁÊ "Öìîê³ - Ìåíñê" **Àëÿêñàíäð Êóëü** ³ ï³ñüìåíí³öà-êàçà÷í³öà **Àëåíà Ìàñëà**.

Íà÷àëüí³ê àääçåëà êàðïàðàòû¢íûõ êàìóí³êàöûé êàìïàí³³ Velcom **Âÿ÷àñëà¢ Ñì³ðíî¢** àäçíà÷û¢:

- Ñàöûÿëüíû ïðàåêò "×ûòàåì ïà-áåëàðóñêó ç Velcom" ÿðêà ïðàäýìàíñòðàâà¢ âÿë³êóþ ö³êàâàñöü, ñàìàå ãàëî¢íàå, ñàì³õ âó÷íÿ¢ äà òàêîãà ôàðìàòó âûâó÷ýííÿ áåëàðóñêàé ìîâû ³ ë³òàðàòóðû. Ãýòû ïðàåêò àòðûìà¢ñÿ ¢äàëàÿ áîëüø ïàñïÿõîâûì, ïàêîëüê³ àá'ÿäíà¢ ãàëî¢íûÿ ê³ðóíê³ êàðïàðàòû¢íàé ñàöûÿëüíàé àäêàçíàñö³ íàøàé êàìïàí³³ - ïàäòðûìêó áåëàðóñêàé íàöûÿíàëüíàé êóëüòóðû ³ äàïàìîãó äçåöÿì.

À áåëàðóñê³ àïåðàòàð ÌÒÑ ðàñïðàöàâà¢ ýêñêëþç³¢íû ñåðâ³ñ ïà âûâó÷ýíí³ áåëàðóñêàé ìîâû. Ó ë³ñòàïàäçå ¸í ðàçàñëà¢ àáàíåíòàì ðýêëàìó ïàñëóã³ ïà âûâó÷ýíí³ áåëàðóñêàé ìîâû: "Áóäçü ñâÿäîìûì - ðàçìà¢ëÿé ïà-áåëàðóñêó! Íàá³ðàé *888# ³ ïàäêëþ÷û ýêñêëþç³¢íû ñýðâ³ñ ïà âûâó÷ýíí³ áåëàðóñêàé ìîâû".

Ðýêëàìà

²õîöü ìíîã³ÿ ¢ñÿñâåòíûÿ ³àé÷ûííûÿ áðýíäû ïà÷àë³ âûêàðûñòî¢âàöü ó ðýêëàìå ñâà³õ òàâàðà¢ ³ ïàñëóã áåëàðóñêóþ ìîâó, ïà íåêàòîðûõ ïàäë³êàõ äîëÿ áåëàðóñêàìî¢íàé ðýêëàìû ¢ íàøàé êðà³íå íå ïåðàâûøàå 3%.

Ó òîé æà ÷àñ ïàâîäëå äàñëåäàâàííÿ ì³æíàðîäíàãà àãåíöòâà ñàöûÿëüíûõ ³ ìàðêåòûíãàâûõ äàñëåäàâàííÿ¢, çàìî¢ëåíàãà ãðàìàäñêàé êàìïàí³ÿé "Áóäçüìà áåëàðóñàì³!", 56% áåëàðóñà¢ ïàç³òû¢íà àöýíüâàþöü áåëàðóñêóþ ìîâó ¢ ðýêëàìå, 60% ïàäòðûì³ë³âàþöü âûêàðûñòàííå ðîäíàé ìîâû ¢ àôàðìëåíí³ ãàðàäî¢ ³ â³òðûí.

Ñ¸ëåòà ¢æî ¢ øîñòû ðàç ïðàâîäç³¢ñÿ Ôåñòûâàëü áåëàðóñêàìî¢íàé ðýêëàìû "Ad.nak". Óñÿãî ¢ êîíêóðñå áûëî 23 íàì³íàöû³ - àä ñòðûò-àðòó ³ â³ðóñíàé ðýêëàìû äà ïðûíòî¢ ³ ñàöûÿëüíàé ðýêëàìû.

Ê³ðà¢í³ê ïðàåêòó Marketing.by, àðãàí³çàòàð ôåñòûâàëÿ¢ áåëàðóñêàìî¢íàé ðýêëàìû "Ad.nak" **Ñÿðãåé Ñêàðàõîä** çà¢âàæàå:

- Ñêàæó òàê: ïàêóëü áåëàðóñêàñöü, à íå áåëàðóñêàÿ ìîâà çàïàòðàáàâàíàÿ ñÿðîä áðýíäà¢, ³ áîëüø ïà â³çóàë³çàöû³ ç óæûâàííåì áåëàðóñê³õ ñ³ìâàëà¢ (âûøûâàíê³, àðíàìåíòû äû ³íøûÿ ýëåìåíòû). Ìîâà, íà æàëü, çàñòàåööà íà äðóã³ì ïëàíå ïàñëÿ â³çóàëüíûõ âûÿâà¢, ÿê³ÿ âûêàðûñòî¢âàþöü áðýíäû. Øòî äà ìîâû, ñ³òóàöûÿ àìàëü íå ìÿíÿåööà, íå òàê øìàò áåëàðóñêàìî¢íàé ðýêëàìû. Àëå âà ¢ëàäàëüí³êà¢ áðýíäà¢ ñòàëà áîëüø ñìÿëîñö³, àñýíñàâàíàñö³. Ðàíåé ãýòà áûëî, êàá âûëó÷ûööà ñÿðîä ðàñåéñêàìî¢íàé ðýêëàìû, à çàðàç óæûâàííå ¢ñÿãî áåëàðóñêàãà - ãýòà ¢íóòðàíàÿ çàïàòðàáàâàíàñöü óëàäàëüí³êà¢ á³çíåñó, ìàðêåòîëàãà¢. ² ãýòà òàê³ àñýíñàâàíû êðîê, ÿê³ àáíàäçåéâàå.

²Ò-ñôåðà

Ïàøûðýííå áåëàðóñêàé ìîâû ¢ ²Ò-ñôåðû (³ íå òîëüê³ ¢ ¸é) àäáûâàåööà ¢ àñíî¢íûì äçÿêóþ÷û âûñ³ëêàì àñîáíûõ ëþäçåé, òî áîê, ³í³öûÿòûâû ç³íçó.

Òðû ýíòóç³ÿñòû çá³ðàþööà ñòâàðûöü àíëàéí-ãóëüíþ ³ ìàá³ëüíóþ ïðàãðàìó MovaCup.BY, äçåëÿ ãýòàãà ÿíû ðàñïà÷àë³ çáîð ãðîøàé íà ñàéöå Uley.by. ²í³öûÿòàð ïðàåêòó **Çì³öåð Êëþ÷êî** ðàñïàâ¸¢:

- Ìû õî÷àì ñòâàðûöü âýá-ïëàòôîðìó ³ iOS-ïðàãðàìó, äçå ìîæíà áóäçå ¢ ôîðìå ãóëüí³ àäãàäâàöü ïðàâ³ëüíû ñëîâà¢³ ïðà¢äç³âàñöü â³ñòàðû÷íûõ ôàêòà¢. Ïðàåêò âûéøà¢ ó ô³íàë êîíêóðñó Social Weekend.

Çà äâà ìåñÿöû òýðìà ñàáðàöü ïà¢òàðû òûñÿ÷û äàëÿðà¢.

Ïåðøóþ êàìïóòàðíóþ ãóëüíþ íà áåëàðóñêàé ìîâå ñ¸ëåòà ïà÷àëà ïðàäàâàöü íàéáóéíåéøàÿ àìåðûêàíñêàÿ êðàìà. Ãóëüíÿ ïðà ðûöàðà¢ "Ëåãåíäû Àéçýíâàëüäó" äà ìåíñê³õ ïðàãðàì³ñòà¢ ñòàëà ïåðøàé RPG, øòî ¢ àô³öûéíûì ðýë³çå ìàå áåëàðóñêàìî¢íóþ âåðñ³þ.

Íàìåñí³öà ñòàðøûí³ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû, íàâóêîâû ñóïðàöî¢í³ê ²íñòûòóòà ìîâàçíà¢ñòâà Íàöûÿíàëüíàé Àêàäýì³³ Íàâóê **Àëåíà Àí³ñ³ì** êàæà, øòî áåëàðóñêàÿ ìîâà ¢ñ¸ ÷àñöåé ç'ÿ¢ëÿåööà ¢ ñàöûÿëüíûõ ñåòêàõ, ôýéñáóêó, ýêñïåðòêà ñöâÿðäæàå, øòî ãðàìàäñòâà ñòàëà áîëüø ïðûõ³ëüíûì äà áåëàðóñêàé ìîâû ¢ ñàìûõ ðîçíûõ ñôåðàõ:

- Ç íàøàãà ñóïðàöî¢í³öòâà ç ô³ðìàé "Íîâû ïàâàðîò" ç'ÿâ³¢ñÿ ÷àðãîâû äûñê ïà ïðàâ³ëàõ äàðîæíàãà ðóõó ç âåðñ³ÿé íà áåëàðóñêàé ìîâå. Ãýòà çíà÷ûöü, øòî, ðûõòóþ÷ûñÿ äà àòðûìàííÿ ïðàâî¢ ê³ðî¢öû, ìîæíà âûêàðûñòî¢âàöü áåëàðóñêóþ ìîâó. ² ãýòûÿ ïðàäóêòû ¸ñöü óæî ¢ ìíîãàõ à¢òàøêîëàõ. Çàñòàåööà òîëüê³, êàá íàøà Äçÿðæà¢òà³íñïåêöûÿ ¢âÿëà ãýòóþ âåðñ³þ ç áåëàðóñêàé ìîâàé ó ýêçàìåíàöûéíûõ êàìïóòàðàõ.

Ñëî¢í³ê³, ïåðàêëàäû

Ïàâîäëå äàäçåíûõ Áåëñòàòó ¢ 2014 ãîäçå ¢ Áåëàðóñ³ íà ðàñåéñêàé ìîâå áûëî âûäàäçåíà 82,8 % êí³ã ³ áðîøóð, íà áåëàðóñêàé - 10,1%.

Òûì íå ìåíø, ñ¸ëåòà ç'ÿâ³ëàñÿ íåêàëüê³ ¢í³êàëüíûõ ïåðàêëàäà¢ óñÿñâåòíûõ øýäý¢ðà¢ íà áåëàðóñêóþ ìîâó.

Ñëàâóòû êàðýëà-ô³íñê³ ýïàñ "Êàëåâàëà" ïåðàêëàäçåíû íåïàñðýäíà ç ô³íñêàé, ìîâû àðûã³íàëó. Ãýòà ñàìû âÿë³ê³ äðóêàâàíû ïàýòû÷íû òâîð íà áåëàðóñêàé ìîâå çà ¢ñþ ã³ñòîðûþ - êàëÿ 600 ñòàðîíàê. Ïåðàêëàä çðàá³¢ **ßêóá Ëàïàòêà:**

- Ñêàæó íà¢ïðîñò: ãýòà ãàëî¢íàÿ ïðàöà ìàéãî æûööÿ. Ïà-ïåðøàå, âåë³çàðíû âåðøàâàíû àá'¸ì, ïà-äðóãîå, ïðàöàâà¢ ÿ áåç çàìîâû ³ íàâàò áåç ñïàäçåâó, øòî ãýòà êàë³-íåáóäçü ïàáà÷ûöü ñâåò. ²äýÿ íåêàë³ ¢ç³êëà ïàì³æ íàì³ òðûìà - Çì³òðîì Êîëàñàì, Ëÿâîíàì Áàðø÷ý¢ñê³ì ³ ìíîé. Ìîæà, íå íàäòà ñóð'¸çíà, àëå ÿ ¢ñ¸ æ ïðàöàâà¢. ² âîñü ïðàç êîëüê³ ãàäî¢ ñêàçà¢: ìàëüöû, íó âîñü âàì ïåðàêëàä. Òîëüê³, êàæó, ÿ ¢æî áîëåé ïàëüöàì íå âàðóõàþ, øóêàéöå ñàì³, ÿê âûäàöü. Ëÿâîí ïàãàäç³¢ñÿ: äîáðà, äàâàé ÿ äàðýäàãó. ² çðàá³¢, ïðà¢äà, ïà¢ãîäà ïàêóòàâà¢. À ÿ, êàë³ ¢çÿöü ÷ûñòà òýõí³÷íà, ðàá³¢ ïåðàêëàä 2,5 ãàäû. Òîëüê³ ñàì ïåðàêëàä, áî äà ãýòàãà áûëà ïàäðûõòî¢êà - íàñòðîéâà¢ñÿ, ÷ûòà¢, ñïðàáàâà¢. Ïåðàêàïàö³¢ âÿë³çíóþ êîëüêàñöü ðîçíàé íàâóêîâàé ë³òàðàòóðû, õîöü í³ ÷îòà ÿíà ìíå íå äàïàìàãëà. Ïðàöà, âÿäîìà, çðîáëåíà, êàëàñàëüíàÿ, íÿìà ÷àãî ñàðîìåööà.

Ç'ÿâ³¢ñÿ ïåðàêëàä ðàìàíà Ôðûäðûõà Í³öøý "Òàê ñêàçà¢ Çàðàòóñòðà". Ïåðàêëàä ç íÿìåöêàé íà áåëàðóñêóþ çðàá³¢ Âàñ³ëü Ñ¸ìóõà. Ïà-áåëàðóñêó âûéøëà ³ äðóãàÿ êí³ãà "Íàòàòê³ ïðà Øýðëàêà Õîëìñà" Àðòóðà Êîíàí Äîéëÿ, çáåëàðóñ³ëàÿ ïåðàêëàä÷ûöàì³ ³ ïåðàêëàä÷ûêàì³, ÿê³ÿ àá'ÿäíàë³ñÿ âàêîë àíëàéí-÷àñîï³ñà "Ïðàéäç³Ñâåò". Ãýòà íàðîäíû ïðàåêò, ëþäç³ òàëàêîé çá³ðàë³ ïðàç êðà¢äôàíäûíã-ïëàòôîðìó ãðîøû íà âûäàííå.

Äçÿêóþ÷û ñóïðàöî¢í³öòâó ñà øâåäñêàé àìáàñàäàé, ó äç³öÿ÷àé ñåðû³ "Êàëÿðîâû ðîâàð" àêóðàò ïåðàä Êàëÿäàì³ ïà-áåëàðóñêó âûéøëà êí³æêà "Ïýòñàí ³ Ô³íäóñ ñâÿòêóþöü Êàëÿäû" øâåäñêàãà ï³ñüìåíí³êà ³ ³ëþñòðàòàðà Ñâýíà Íóðäêâ³ñòà, à òàêñàìà êí³ãà ïðà ÷àðãîâûÿ ïðûãîäû ñàìàñòîéíàé ³ âûíàõîäë³âàé êàðîâû ³ ÿå ñÿáðà, õàâàëüêà ³ íàõàáû Êðóìêà÷à "Ìàìà Ìó ¢ áàñåéíå" Þ³ Â³ñëàíäýð. Ïåðàêëàä÷ûöà - **Íàäçåÿ Êàíäðóñåâ³÷**.

Øòî äà ñëî¢í³êà¢, íå ìàå ïðýöýäýíòó ¢ áåëàðóñêàé äàâåäà÷íàé ë³òàðàòóðû àíãëà-ðàñåéñêà-áåëàðóñê³ ñëî¢í³ê "Õàêåéíàÿ ëåêñ³êà". Ãýòà ïåðøàÿ ñïðîáà ïàäàöü áåëàðóñêóþ òýðì³íàëîã³þ õàêåþ ¢ ñóïàñòà¢ëåíí³ ç àíãëåéñêàé ³ ðàñåéñêàé. Ñêëàäàëüí³ê àá'¸ì³ñòàãà çáîðó õàêåéíàé òýðì³íàëîã³³ - **Ì³êîëà Êàñöþêåâ³÷**, ÿê³ ïàñïÿõîâà ¢âàñàáëÿå íÿçâûêëû ñ³ìá³¸ç "ïàýòà ³ êóëüòóðûñòà".

Ðàäû¸ Ñâàáîäà.

pawet.net

ÒÁ Ì ïðàïàíóå ¢øàíàâàöü ïàìÿöü Òàäýâóøà Êàñöþøê³

ÃÀ "Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû" çâÿðíóëàñÿ ¢ Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü ³ Ì³íãàðâûêàíêàì ç ïðàïàíîâàé ãîäíà ¢øàíàâàöü ïàìÿöü Òàäýâóøà Êàñöþøê³.

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак
№ 3015741233011 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанка", г. Мінска, код 739

4 студзеня 2016 г. № 1

Á.Ó. Ñâÿòëîâó,
Ì³í³ñòðó êóëüòóðû
Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü,
ïð. Ïåðàìîæöà¢, 11,
220004, ã. Ì³íñê

Øàíî¢íû Áàðûñ Óëàäç³ì³ðàâ³÷!

Ó ãýòûì ãîäçå 4 ëþòàãà ñïî¢í³ööà 270 ãàäî¢ ç äíÿ íàðîäç³í íàøàãà ñëàâóòàãà çåìëÿêà Òàäýâóøà Êàñöþøê³, ³ìÿ ÿêîãà øàíóþöü àêðàìÿ Áåëàðóñ³ ¢ ÇØÀ, Ïîëüø÷û, Ôðàíöû³ ³ Ðàñ³³.

Ó ñóâÿç³ ç ãýòûì ïðîñ³ì Âàñ àá'ÿâ³öü êîíêóðñ íà âûðàá êîííàé ñêóëüïòóðû Êàñöþøê³, ÿêóþ ìîæíà ¢ñòàíàâ³öü ó Ì³íñêó, à òàêñàìà íà ÿãî ìàëîé ðàäç³ìå ¢ ã. Êîñàâà Áðýñöêàé âîáëàñö³.

Ç ïàâàãàé,
ñòàðøûíÿ ÒÁ Ì À. Òðóñà¢.

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак
№ 3015741233011 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанка", г. Мінска, код 739

4 студзеня 2016 г. № 2

À.Â. Øîðöó,
ñòàðøûí³
Ì³íñêàãà ãàðâûêàíêàìà,
220030, ã. Ì³íñê,
ïð-ò Íåçàëåæíàñö³, 8

Àá óøàíàâàíí³ ïàìÿö³
Òàäýâóøà Êàñöþøê³

Øàíî¢íû Àíäðýé Â³êòàðàâ³÷!

Ó ãýòûì ãîäçå 4 ëþòàãà ñïî¢í³ööà 270 ãàäî¢ ç äíÿ íàðîäç³í íàøàãà ñëàâóòàãà çåìëÿêà Òàäýâóøà Êàñöþøê³. ßãî ³ìåì íàçâàíû âóë³öû ¢ Ñàíêò-Ïåöÿðáóðãó, Êðàêàâå, Â³ëüíþñå ³ ³íøûõ ãàðàäàõ çàìåææà ³ íàøàé êðà³íû. Àäíàê ó ñòàë³öû Áåëàðóñ³, êðà³íû, äçå íàðàäç³¢ñÿ ³ âûðàñ Òàäýâóø Êàñöþøêà, òàêîé âóë³öû ïàêóëü øòî íÿìà.

Ó ñóâÿç³ ç ãýòûì ÒÁ Ì ïðàïàíóå ¢ ãýòûì ãîäçå íàçâàöü ó ãîíàð Êàñöþøê³ àäíó ç âÿë³ê³õ ³ ïðûãîæûõ âóë³ö íàøàé ñòàë³öû.

²ñíóå äóìêà, øòî ãýòà ³ìÿ ìîæíà íàäàöü ïðàñïåêòó Äçÿðæûíñêàãà, àëüáî òîé ÿãî ÷àñòöû, ÿêàÿ çíàõîäç³ööà áë³æýé äà ã³ñòàðû÷íàãà öýíòðà íàøàé ñòàë³öû.

Ç ïàâàãàé,
ñòàðøûíÿ ÒÁ Ì À. Òðóñà¢.

Ó ²çðà³ë³ ¢ñòàíî¢ëåíû ïîìí³ê ßíêó Êóïàëó

29 ñíåæíÿ ¢ ³çðà³ëüñê³ì ãîðàäçå Àøäîäçå íà ïëîø÷û ßíê³ Êóïàëû ¢ðà÷ûñòà àäêðûë³ ïîìí³ê êëàñ³êó áåëàðóñêàé ë³òàðàòóðû ßíêó Êóïàëó.

Óñòàíî¢êà ïîìí³êà ³ íàçâà ïëîø÷û ³ìåì áåëàðóñêàãà ï³ñüìåíí³êà ñòàë³ ìàã÷ûìàé äçÿêóþ÷û öýëàìó øýðàãó ëþäçåé ³ àðãàí³çàöûé - Ïàñîëüñòâó Áåëàðóñ³ ¢ ²çðà³ë³, ìóí³öûïàë³òýòó Àøäîäà, àøäîäñêîìó àääçåëó áåëàðóñêàãà çÿìëÿöòâà ¢ ²çðà³ë³, ô³íàíñàâàë³ ïðàåêò ³çðà³ëüñê³ÿ ìåöýíàòû.

Ïîìí³ê ßíêó Êóïàëó çíàõîäç³ööà íà ³¢ðûòå ³ íà áåëàðóñêàé ìîâå ñòâàðû¢ ç ìàðìóðó ³ áðîíçû ³çðà³ëüñê³ ñêóëüïòàð Óëàäç³ì³ð Ïàí³, âûõàäçåö ç Áåëàðóñ³.

Âàðòà àäçíà÷ûöü, øòî Àøäîä ç'ÿ¢ëÿåööà ãîðàäàì ïàáðàòûìàì Áåðàñöÿ, äçå ¢ 2013 ãîäó áû¢ óñòàíî¢ëåíû ïîìí³ê âûõàäöó ç ãîðàäà, ³çðà³ëüñêàìó ïðýì'åð-ì³í³ñòðó Ìåíàõåìó Áåã³íó.

Ïàâîäëå ÑÌ².

Äçåéíàñöü Ãîìåëüñêàãà ÒÁ Ì çà 2105 ãîä

Ó Ãîìåë³ àäáûëàñÿ ñïðàâàçäà÷íà-âûáàð÷àÿ êàíôåðýíöûÿ ìÿñöîâàé ô³ë³³ Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû. Ñòàðøûíÿ Ìàðûÿ Áóëàâ³íñêàÿ äû íàìåñí³ê Þðû Êðûøí¸¢ ïðàäñòàâ³ë³ ñïðàâàçäà÷ó äçåéíàñö³ àðãàí³çàöû³ çà àïîøí³ÿ äâà ãàäû:

Àðãàí³çàâàë³ ïåðøû ¢ Ãîìåë³ ðýãóëÿðíû ãóðòîê áåëàðóñêàé ìîâû - ãóðòîê êðàñàìî¢ñòâà "Ëåìàíòàð", ó ìåæàõ ÿêîãà áûëî ïðàâåäçåíà 25 ñóñòðý÷.

Ðàñïà÷àë³ êðàÿçíà¢÷û ïðàåêò "Ïîøóê³ ñòàðîãà Ãîìåëÿ", ó ìåæàõ ÿêîãà ëàäç³ë³ àäíà¢ëåííå áóäûíêà ïà âóë. Íîâàïàëåññêàÿ, 17 äû ñòâàðûë³ ê³íàñòóæêó-ýêñêóðñ³þ ïà ã³ñòàðû÷íûì öýíòðû Ãîìåëÿ, äçå ¢ 3-D àäíàâ³ë³ ã³ñòàðû÷íûÿ áóäûíê³.

Âûñòóïàë³ ç ïðàïàíîâàé ó Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû ïà íàäàíí³ ñòàòóñó ã³ñòàðû÷íà-êóëüòóðíàé êàøòî¢íàñö³ çàáóäîâå ïà âóë. Êàì³ñàðàâà, ïàäðûõòàâà¢øû íåàáõîäíûÿ äàêóìåíòû.

Ãîìåëüñêàÿ ÒÁ Ì ñòâàðûëà ìàïó "Øëÿõåöê³ÿ ñÿäç³áû Ãîìåëü÷ûíû", çà ÿêóþ àòðûìàëà ¢çíàãàðîäó ôåñòûâàëþ áåëàðóñêàé ðýêëàìû "Àäíàê!". Íà òûì æà ôåñòûâàë³ ñÿáðû ÒÁ Ì óãàíàðàâàíûÿ äûïëîìàì çà "Áåëàðóñêóþ ìîâó ¢ äçåéíàñö³ êàôåäðû òýõí³÷íàãà ê³ðóíêó âûøýéøàé íàâó÷àëüíàé óñòàíîâû".

Ó òîåñíàñö³ ç äçåéíàñöþ ÒÁ Ì-Ãîìåëü ñïåöûÿë³ñòàì³ ÃÄÒÓ ³ìÿ Ï.Â. Ñóõîãà çà àïîøí³ÿ 2 ãàäû âûäàäçåíà 14 íàâóêîâà-òýõí³÷íûõ ïóáë³êàöûé ðîçíàãà ¢çðî¢íþ íà áåëàðóñêàé ìîâå, çàêëþ÷àíà 12 ô³íàíñàâûõ äàãàâîðà¢ íà áåëàðóñêàé ìîâå.

Ðàçâ³âàë³ ¢í³êàëüíûÿ ¢ áåëàðóñê³ì ³íòýðíýöå ñóïîëüíàñö³ "Ìîâà äçÿöåé"(ñàáðàë³ áàçó çàìàëü 2000 ÷ëåíà¢), äçå àêóìóëþþööà ö³êàâûÿ äëÿ áåëàðóñêàìî¢íàãà âûõàâàííÿ ìàòýðûÿëû äû "Ñìà÷íà åñö³" - àäç³íû ¢ Áåëàðóñ³ ïðàåêò, ÿê³ ñòàëà çàéìàåööà ñòâàðýííåì êóë³íàðíûõ ðýöýïòà¢ íà áåëàðóñêàé ìîâå, ó ìåæàõ ÿêîãà ¢æî ìàåööà áîëüø çà 800 ðýöýïòà¢, áëîã³ ïðàåêòà ¢ ñàöûÿëüíûõ ñåòêàõ ó Âêîíòàêöå ³ Facebook ÷ûòàþöü áîëüø çà 4000 ÷àëàâåê.

Àäçíà÷àë³ äçåíü íàðîäç³íà¢ Óëàäç³ì³ðà Êàðàòêåâ³÷à, çëàäç³¢øû ¢ ãýòû äçåíü êàíöýðò Ç³ì³öåðà Âàéöþøêåâ³÷à.

Àïðî÷ òàãî, ðýãóëÿðíà ïàäòðûìë³âàëàñÿ ðàáîòà ñàéòà Ãîìåëüñêàãà ìîëàäçåâàãà ³íôàðìàöûéíàãà ðýñóðñó Kli4nik.info.

ßø÷ý ðàñïà÷àë³ ïðàåêò "Äçÿêóé çà ìîâó", ó ìåæàõ ÿêîãà çàêë³êàë³ ãàìåëü÷óêî¢ ôàòàãðàôàâàöü ïðûñóòíàñöü áåëàðóñêàé ìîâû íà âóë³öàõ ãîðàäà äû âûêëàäûâàöü ó ñàöûÿëüíûÿ ñåòê³ çàäàíàé ìåíåíûì õýøòýãàì ó ìýòàõ ïàäòðûìê³ ïðàäïðûìàëüí³êà¢ ³ ¢ñòàíî¢, ÿê³ÿ âûêàðûñòî¢âàþöü áåëàðóñêóþ ìîâó.

Ïðàåêò ñòàðòàâà¢ çóñ³ì íÿäà¢íà, òàìó ìàåì òîëüê³ êàëÿ 25 çàô³êñàâàíûõ ôàêòà¢.

Íà êàíôåðýíöû³ àáðàë³ íîâàå ê³ðà¢í³öòâà, ðàäó äû ðýâ³ç³éíóþ êàì³ñ³þ. Íîâàé ñòàðøûí¸é Ãîìåëüñêàé ãàðàäñêîé àðãàí³çàöû³ ÒÁ Ì ñòàëà Àëåñÿ À¢ëàñåâ³÷ (íà çäûìêó), ÿêàÿ ïàäçÿë³ëàñÿ ñâà³ì áà÷àííåì ðàçâ³ööÿ àðãàí³çàöû³, ïàäêðýñë³ëà, øòî ¢ äàäàòàê äà ïàäà¢æýííÿ ïðàöû ïà âÿäîìûõ òýìàõ, ìàåööà íåàáõîäíàñöü óçìàöíåííÿ ãàðûçàíòàëüíûõ ñóâÿçÿ¢ àðãàí³çàöû³ ³ ðàçâ³ööÿ äçåéíàñö³ ïà àðãàí³çàöû³ áåëàðóñêàìî¢íàé äàøêîëüíàé ³ øêîëüíàé àäóêàöû³ ¢ Ãîìåë³.

Íàø êàð.

Àõâÿðàâàíí³ íà OA I

1. Í³æàíêî¢ñêàÿ ²ðûíà - 100 000 ð., ã. Ðàäàøêîâ³÷û
2. Â³öåíü Âàäçþø - 500 000 ð., ã. Ì³íñê
3. Ïàíàìàðî¢ Ñÿðãåé - 150 000 ð., ã. Ì³íñê
4. Äàâûäî¢ñê³ ²ãàð - 200 000 ð., ã. Ì³íñê
5. Ðàìàíþê Òàööÿíà - 120 000., ã. Ì³íñê
6. Àí³ñêåâ³÷ Ãàííà - 100 000 ð., ã. Áàðàíàâ³÷û
7. Ôðûäðûõ Ì³õà³ë - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
8. Ëÿ¢øóí Äçÿí³ñ - 140 000 ð., ã. Ì³íñê
9. Áðàòû Ìÿøêåëüñê³ÿ - 1 000 000 ð., ã. Ì³íñê
10. Âàëîø÷ûê Ì³êîëà - 100 000 ð., ã. Áåëààç¸ðñê
11. Áóøêîâà Ò.Å. - 210 000 ð., ã. Ìàã³ë¸¢
12. Þ ôåðà¢ Âàñ³ëü - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
13. Áîéñà ².Á. - 149 000 ð., ã. Ë³äà
14. Êóêàâåíêà ²âàí - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
15. Ãðûöêåâ³÷ Àëÿê-äðà - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
16. Ïëàêñà Óëàäç³ì³ð - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
17. Ðààåêà Ì³êîëà - 100 000 ð., ã. Ì³íñê
18. Íåâÿäîìàÿ - 100 äîë. ÇØÀ, Áåëàðóñü
19. Êàçëî¢ñêàÿ ²íà - 30 000 ð., ã. Ì³íñê
20. Âåðàáåé Âàëÿíö³íà - 50 000 ð., ã. Ì³íñê
21. Ì³ñåâ³÷ Ìàð'ÿí - 600 000 ð., ì. Ïàäñâ³ëëå, Ãëûáî÷÷ûíà
22 Äðóãàêîâà Ìàðûÿ - 80 000 ð., ã. Ì³íñê

Äçåéíàñöü ÃÀ "ÒÁ Ì ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû" ïà íàäàíí³ ðîäíàé ìîâå ðýàëüíàãà ñòàòóñó äçÿðæà¢íàé âûìàãàå âÿë³ê³õ âûäàòêà¢. Ïàäòðûìàöü ÒÁ Ì – ñïðàâà ãîíàðó êîæíàãà ãðàìàäçÿí³íà êðà³íû.

Ïðîñ³ì Âàøû àõâÿðàâàíí³ äàñûëàöü íà àäðàñ, âóë. Ðóìÿíöàâà, 13, ã. Ì³íñê, 220034, àëüáî ïåðàë³÷ûöü íà ðàçë³êîâû ðàõóíàê ÒÁ Ì ¹ 3015741233011 ó Àääçÿëåíí³ ¹ 539 ÀÀÒ "Áåë³íâåñòáàíê" êîä 739 (ÓÍ Ï 100129705) ïðàç ëþáîå àääçÿëåííå àø÷àäíàãà Áåëàðóñáàíê.

Паведамленне

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705
атрымальнік плацяжу
Àääçÿëåííå ¹ 539 ÀÀÒ "Áåë³íâåñòáàíê"
назва банка
Рахунак атрымальніка **3015741233011** Асабовы рахунак **739**
(прозвішча, імя, імя па-бацьку, адрас)

Від плацяжу			Дата	Сума
Ахвяраванні	на дзейнасць			
ТБМ				

Касір
Пеня
Разам
Плацельшчык

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705
атрымальнік плацяжу
Àääçÿëåííå ¹ 539 ÀÀÒ "Áåë³íâåñòáàíê"
назва банка
Рахунак атрымальніка **3015741233011** Асабовы рахунак **739**
(прозвішча, імя, імя па-бацьку, адрас)

Від плацяжу			Дата	Сума
Ахвяраванні	на дзейнасць			
ТБМ				

Квітанцыя
Касір М.П.
Пеня
Разам
Плацельшчык

Âàëåð Ñàíüêî

Íå÷àêàíûÿ êàðûäíûÿ ñêà÷ê³

Ñêàðî÷àíàÿ àïîâåñöü. Íå âûäóìàíàÿ

2

Ë¸ñ ê³ðóå âûïàäêàì ³ âîïûòàì, àëå âîïûò ÷àñöÿêîì âûá³ðàå. Äîêòàð Àëÿêñåé Áÿëüêî íå áû¢ óçîðíûì ÷àëàâåêàì, òûì áîëåé ñâÿòûì. Ïðû ¢ñ¸é ãðýøíàñö³ ³ æûöåéñêàé ïðàê³äë³âàñö³, óìåíí³ ëàäç³öü ç íà÷àëüñòâàì ³ àñàáë³âà ïàäíà÷àëåíûì³, ñÿáðàì³ ³ ³ çíà¸ìöàì³ äîêòàð íå ðàçë³÷âà¢ íà ïà¢òîðíóþ êàìàíäç³ðî¢êó ¢ ãîðàä, ÿê³ ñâàáîäíà ¢ìåñö³öü íàñåëüí³öòâà ¢ñ¸é Áåëàðóñêàé Ñàâåöêàé Ñàöûÿë³ñòû÷íàé Ðýñïóáë³ê³.

Ìàðûöü íå ìîã, ó ñíåííÿõ òàêîå ¢áà÷ûöü íå äîëå¢. Ñíàðàä ó àäíó êðîïêó äâîé÷û íå òðàïëÿå, ó ñàìû âÿë³ê³ ãîðàä ïëàíåòû, Ìåõ³êà, äîêòàðó çíî¢ íå ïðûåõàöü. Í³êîë³. Äû ³ ô³íàíñà¢ íÿìà íà äàðîãó. Ó ïåðøàé ïàåçäöû, ïàçàëåòàøíÿé êàìàíäç³ðî¢öû, òàêñàìà ¢ñå ç ãðóïû ïëàö³ë³ çà äàðîãó.

Êðà³íà Ñàâåòà¢ áåäíàÿ, àõâîòíûõ óòàê³ÿ ïàåçäê³ øìàò, ðàøàéöå, òîëüê³ õóòêåíüêà, çàâòðà, êðàé íå ïàçà¢òðà äàéöå äàêàç, çàÿâ³ë³ ïàçàëåòàñü ó Ì³í³ñòýðñòâå àõîâû çäàðî¢ÿ ÁÑÑÐ ³ Äçÿðæïðîôòýõàäóêàöû³. Êàëåã³ ³ ïðûÿöåë³, àñàáë³âà ãëåáàâàçíàâåö ²ãàð Áàäàíîâ³÷ ñóìíåíí³ Àëÿêñåÿ Áÿëüêî ¢ñïðûíÿë³ ðîçûãðûøàì. Òàêàÿ ¢äà÷à ðýäê³ì âûïàäàå, çãàäæàéñÿ íå çà¢òðà, ñ¸ííÿ çâàí³ ïðà çãîäó.

Òûì íå ìåíåé äîêòàð Áÿëüêî ¢ êàá³íåöå ì³í³ñòðà, âûäàòíàãà ê³ðà¢í³êà ³ ÷àëàâåêà Ì³êàëàÿ À¢ñååâ³÷à Ñà¢÷àíê³ ÿø÷ý íå âûçíà÷û¢ñÿ:

- Êóï³ëà ïðûòóï³ëà, á³ëåò äàðàã³..., - òîëüê³ ïðàìà¢ëÿ¢ ¸í, à ¢æî çàíÿòû ïàñïàðòíû àêàäýì³ê ñòà¢ äçåëàâ³òà ðàçâ³òâàööà.

Ðîçíûÿ ãàäàì³ ìóæ÷ûíû âà ¢çðîñöå õóòêàé ðàøàëüíàñö³. Í³ ¢ãàâîðà¢, í³ ïàòëóìà÷ýííÿ¢ àä ì³í³ñòðà íàâåäí³êó. Ïðàöÿãíó¢ ïàïåðêó:

- Äçåâÿöü ïðîöç³ø÷à¢, êîæíû ñà ñï³ñó ïðîñ³ööà ¢ ïàåçäêó. Äðóã³ì ñòà³öü Ñóøêåâ³÷. Âàø íà÷àëüí³ê ïàêðû¢äç³¢ñÿ íà ì³í³ñòýðñòâà. Ö³ áà÷ûöå, ìû ïðàê³äâàåì ãàëî¢íàãà ¢ðà÷à êë³í³ê³, - ì³í³ñòð ïàäíÿ¢ òðóáêó, "õâ³ë³íêó ïà÷àêàéöå". - ßíû ¢ñå åçäç³ë³, Ñóøêåâ³÷ øìàòðàçîâà. Âû íå ìåíåé ðîá³öå. Âû äàäàòêîâà êàïàåöå íàðîäíàå ëåêàðñòâà ³ ááÿðÿã³.

Áà³øñÿ ïûëêó ìëûíà, íå âÿç³ äà ÿãî æûòà, íå øóêàé ìóê³. Øìàò äîêòàðó ìàðûëàñÿ ïðà ïàåçäêó...

- Ñóøêåâ³÷ ìÿíå òðîé÷û ïåðàêîíâà¢. Óñå êàìàíäç³ðóþööà áÿñïëàòíà, à áåëàðóñàì âûê³äàé çà òûñÿ÷ó ðóáë¸¢ íà á³ëåòû. Àäìà¢ëÿéñÿ. Öÿáå íå ïàâàæàþöü, óêëþ÷àþöü ó ðýçåðâîâóþ äýëåãàöûþ. Áóäóöü ó öÿáå åçäç³öü çà êàðäîí. Ñïÿðøà ¢ ãÿäçÿýð ç'åçäç³.

Äààðàê Ì³êàëàé Ñà¢÷àíêà ñâåö³ööà ðàçóìåííåì ³ ëàñêàþ.

- Àäãàâîðâà¢ Ñóøêåâ³÷ âàñ àä ìåêñ³êàíñêàé ïàåçäê³, áî õàöÿ àá'åõà¢ óâåñü ñâåò, ó Ìåêñ³öû ¸í ÿø÷ý íå áû¢. - Ì³í³ñòð ðàøó÷à êðýñë³öü àñòàòí³ÿ ïðîçâ³ø÷û ¢ ñï³ñå. - Ïà âàñ áà÷ó, ðàñïåðûë³ ïàðààäû äàðàö¢.

Àëÿêñåé Áÿëüêî âûäçÿêàâàëü Ì³êàëàþ À¢ñååâ³÷ó. Óñþäû ïðàáëåì³, ïàäíîæê³ ³ ïàääç¸¢ê³; íå ãàëàâà ¢ Ñóøêåâ³÷à, êàë³ íå âåäàå, øòî ÿçûê ïëÿöå. Ìóðû, õîò íå ìóäðóåööà, âû çà õâ³ë³íó ðàñïëþø÷ûë³ ìíå âî÷û íà ìíîãàå.

- Êàìàíäç³ðî¢êà ïðàêòû÷íà áÿñïëàòíàÿ. Âàñÿìíàööàöü äç¸í êàíôåðýíöûÿ¢, ïàäçäàê, æûëë¸ ¢ íàéëåïøûõ ãàòýëÿõ. Ïëîéíà ô³íàíñà¢ ïàòðàáóåööà íà ¢ñ¸. Âû, ÿê ðàñ³éöû, óêðà³íöû, ïðûáàëòû, àïëà÷âàåöå ¢ñÿãî äàðîãó. Òûñÿ÷ó çâåñöå ðóáë¸¢ çíîéäçåöå, - çàá³âàå öâ³ê³ ì³í³ñòð. - Â³íøóþ. Àäç³íà ïðàâ³ëüíàå ðàøýííå.

Ì³í³ñòð ïðàìà¢ëÿå ¢ òðóáêó, ðàçâ³òàëüíûÿ ïàøàíîòíûÿ ñëîâû äîêòàðà Áÿëüêî ÿê íå ÷óå.

Øòî ìåêñ³êàíñêàÿ ô³åñòà ñòàíå êàçêàþ, Àëÿêñåé Áÿëüêî àöàí³¢ ïàñëÿ âÿðòàííÿ ¢ ì³ëóþ Áåëàðóñü. ßê äà Óëàäç³ì³ðà Ïÿòðîâ³÷à Ñàçàíîâ³÷à, òàê äà Ì³êàëàÿ À¢ñååâ³÷à Ñà¢÷àíê³ ¢ ñýðöû Àëÿêñåÿ Áÿëüêî æûëà ³ âå÷íà æûöüìå ïàäçÿêà çà òóþ ïàåçäêó.

Ñâå÷êàþ ãàðûöü ìåêñ³êàíñêàÿ êàðûäà, øóì³öü, óçáóäæâàå, ãàðë³íöü. Ñóñòðý÷à ç ñòàðàäàâ³ì íàðîäàì àáðàäñòâàì, àôîðìëåíûì ó êàðûäíóþ ô³åñòó, íà òûì æà âûñà÷ýííûì ïàðûâå ¢ç¸íñëàñö³ âûïëûëà íà ñòàðîí³ äç¸íí³êà, ó àïîâåñöü.

Ïà¢çë³ äî¢ãà, âûñïÿâàëà öÿæêà, êîæíàå ñëîâà äçÿñÿòê³ ðàçî¢ ïðàâ³ëàñÿ, ïàäãàíÿëàñÿ. Âûâÿðàëàñÿ ¢ ñëî¢í³êàõ ³, àñí³¢íàå, ó ñëóöêàãà ðîäíàãà ëþäç³. Ñïÿøàåø - ïåðàðàáëÿåø, Àëÿêñåé Áÿëüêî íåñïÿøà¢, óñ¸ ðî¢íà ïåðàðàáëÿ¢. Àñÿãà¢ öÿæàð õàäû, ïåðàëàç³¢, íå ïåðàñêîêâà¢.

Äîêòàð áûâà¢ ó ðîçíûõ ñïåöûÿë³ñòà¢, ðà³¢ñÿ. Ïðûêëàä áîëüø êàðûñíû çà ïàâó÷àíí³. Ïðàïàíî¢âà¢ ñâîé âûñòàãî âà ¢ñå äçÿðæà¢íûÿ ³ âåäàìàñíûÿ áåëàðóñê³ÿ âûäàíí³. Óïàðòàãà âåäóíà âÿëà ³äýÿ.

Í³äçå íå íàäðóêàâàë³. Ñïàòûêíó¢ñÿ, òî ¢ñòàíåø, àáãàâàðû¢ - íå ïàïðà¢ø; äîêòàð Áÿëüêî íå àáãàâîðâà¢, öÿðïå¢. Äëÿ áåëàðóñà¢ êàðûäà íÿçâû÷íàÿ, òàìó íå äðóêóþöü.

Ó ãëóçäîâ³í³ ³ âàíòðîáàõ ö³õàþ ñâå÷à÷êàþ, ³ñêðûñòûì ñîíåéêàì æûööåâàéí³êà ìàðà: ÿê áû çíî¢ ïààáûâàöü ó Ìåõ³êà. Õîöü òóðûñòàì.

Ìåõ³êà çàõàï³¢ ñâîé òýêñò ïðà êàðûäó. Àä ÷ûòê³ òàâîðà ¢ ñàìàë¸öå äà¢íåéøàÿ ðàäàñöü íàï³ñàííÿ ðî¢í³ëàñÿ ñëîâû÷û ïðàñâÿòëåííÿ àä êàëüõîçíîé íàâ³çíû.

Àõ, ÿê äîáðà, øòî íå ñëóõà¢ óìåëûõ äàðàäöà¢ ó êë³í³öû ³ ì³í³ñòýðñòâå, ó ÷àñîï³ñàõ ³ âûäàâåöòâàõ ïðà äàäàòê³ ¢ àïîâåñöü òàãî ö³ ãýòàãà, çìåíó àáçàöà¢, ðàäêî¢, ñëî¢. Çüÿìåíòàâàíàå, âûïëàêàíàå äçÿ¢áàöü íå òðýáà, ÿê ðà³ë³ äàáðàäçåéíûÿ íÿçàäàí³ê³ ¢ êàðûäíûõ ñõâàòêàõ.

Áûöü íå ìîæà, êàá ó Ìåõ³êà ðóñêàñöü âûÿ¢ëÿëàñÿ òîëüê³ ¢ ìóçå³ ³ìÿ Ëüâà Òàëñòîãà, íà àñíîâíûõ ìåäûöûíñê³õ êàôåäðàõ ³ êë³í³êàõ, ¸ñöü ó ãìàõê³ì íåòîëüê³ ðóñêàìî¢íàÿ ãàçåòà. Òðýáà çíàéñö³ ÷àñîï³ñ, âûäàâåöòâà. Òóò àäíîéäçå ãîðêó ³ âûñîêó ïðà¢äó àïîâåñö³ "Êàðûäû âîãíåííûÿ ³ñêðû". Áàëàçå ïàìåð ÿå íåâÿë³ê³, òðûööàöü ñòàðîíàê.

Ó äçåíü ïðûåçäó ðàñïûòâàööà Àëÿêñåþ Áÿëüêî íå äàâÿëîñÿ. Ãàñö³ííû ðóñêàìî¢íû ã³ä ñóïûí³¢ øûêî¢íû òóðûñòà¢òîáóñ, ¸ñöü òýëåâ³çàð, áóôåò, òóàëåò, ïàïðàñ³¢ ñóñòðýòàãà ïàë³öýéñêàãà àô³öýðà çðàáûöü äëÿ ñîâåòó³íî òóðûñòà âûÿñí³öü - ö³ ¸ñöü ðóñêàìî¢íàå âûäàííå ¢ ãîðàäçå, êàë³ ¸ñöü, ÿê äàåõàöü.

Íÿ¸ìêàñöü Àëÿêñåÿ Áÿëüêî çà çàòðûìêó ¢ ãðóïå íå ïðûçíà÷³. Êîæíû òóðûñò óëàñíûÿ ïðîñüáû òàêñàìà âûðàøà¢ öåðàç ã³äà ö³ ãàòýëü.

- Äîáðà, øòî ïðûåõàë³ äà íàñ. Çàõàï³ë³ ðóñêàìî¢íû òýêñò àïîâåñö³, ÿø÷ý ëåïåé. - Àáîäâà ãàñö³ííûÿ ñóïðàöî¢í³ê³ ìåêñ³êàíñêàãà âûäàâåöòâà ïàøêàäàâàë³, øòî âåäàþöü óñÿãî ³ñïàíñêóþ ³ àíãåëüñêóþ ìîâû. - Àëå âàì ïàøàíöàâàëà. Ó íàñ ¸ñöü ïåðàêëàä÷ûê, âûäàòíû ï³ñüìåíí³ê Àíäðý Ôý. ¨í àñÿãàå ìíîã³ÿ ñëàâÿíñê³ÿ ìîâû, ðóñêóþ ³ ¢êðà³íñêóþ, áåëàðóñêóþ ³ ñåðáñêóþ. Ïàä ÿãî ðýäàêöûÿé âûõîäçÿöü êí³ã³.

Ñóñòðý÷à ç ìîâàçíà¢öàì ìÿêêàÿ, ëåäçü íå ñàðäý÷íàÿ. Óíóê áåëàðóñêà-ðóñê³õ ýì³ãðàíòà¢ ïàí Àíäðý Ôý íåêàëüê³ ôðàçàì³ ðàñêàçà¢ ïðà ñÿáå, ñÿì'þ, ïåðàåçä ç ÇØÀ ñþäû, ïàêàçà¢ âûäàäçåíûÿ ³ì êí³ã³, ïàïûòà¢ áåëàðóñêàãà äîêòàðà ïðà æûöö¸ ¢ äàë¸êàé Áåëàðóñ³. Çàïý¢í³¢, àñòàâàííå äîêòàðà àä ãðóïû áóäçå íÿäî¢ã³ì, ÿíû ¢ïðàâÿööà õóòêà, íà àáåä ó ñâà³ì ãàòýë³ ¸í ïàñïåå.

- Âàì ëåïåé ÷ûòàöü ðóñê³ òýêñò ö³ áåëàðóñê³?

- Óñ¸ àäíî. Áóäó àáîäâà ÷ûòàöü, çâÿðàöü.

- Ìàÿñòðà Àíäðý ãëûáîê³ äàñëåäí³ê, ï³ñüìåíí³ê. Ðóñêàìî¢íûÿ êí³ã³ äàáðàñëà¢ëÿå. Êàðûäó íå âåäàå, íå õîäç³öü, àëå ìû, êàë³ ïðûäçåööà, âàø òâîð ïðà êàðûäó âûäàäç³ì íà ³ñïàíñêàé. - Ê³ðà¢í³ê âûäàâåöòâà ³ ÷àñîï³ñà ëàñêàâà ¢ñàäç³¢ áåëàðóñêàãà àäòâàð íà àñîáíóþ êàíàïó, ïàäñóíó¢ á³æýé ïðûíåñåíóþ ñàêðàòàðêàþ êàâó. - ×ûòàå Àíäðý õóòêà. Óñ¸ òðàïíà ñõîïë³âàå ³ àòýíüâàå, ïàáà÷ûöå. ßãî ïðàöà ñïàäàáàåööà.

Íå ñïàäàáàëàñÿ, àáñàëþòíà íå ñïàäàáàëàñÿ. Ãàíåííàå íàïà÷àòêó íå âûïðàâ³öü ç ÷àñàì, òàê³õ ïàìî÷í³êà¢ äàé Áîæà ïàçáÿãàöü. Àëÿêñåé Áÿëüêî çàö³ñíóòû àáñòàâ³íàì³, øàñíàööàöü ðàçî¢ ó áåëàðóñê³õ äçÿðæà¢íûõ êàíòîðàõ àäõ³ë³ àïîâåñöü, àäíà íàäçåÿ íà ãóòàå íåçàëåæíàå âûäàííå. Ó âÿë³ê³õ ²âàíà Áóí³íà, Êóçüìû ×îðíàãà, Òûøêà Ãàðòíàãà ëåêàð ïåðàíÿ¢ âûäàòíóþ çàâÿäç¸íêó, çàï³ñâà¢, êàë³ êàìó äàâà¢ íà ïðà÷ûòêó òâîð, ç êîëüêàñöþ áåëàðóñê³õ ë³òàðàòóðíûõ âÿðòàííÿ¢ àïîâåñö³ íå ïàìûë³¢ñÿ. Ñëóõàå, öåðï³öü.

Âîïûòíû Àëÿêñåé Áÿëüêî í³÷ûì íå âûäàâà¢ ç'ÿ¢íûõ äóìàê. Ïàõâàë³¢ àñíî¢íûÿ âóñíûÿ çà¢âàã³ ë³òñòàðàí³êà, àñàáë³âà "³ñïàíöû âåäàþöü, õòî ³ ÿê óñïÿâà¢ êàðûäíûÿ ô³åñòû. ßê ó âàñ - í³ ¢ êîãà íå áûëî. Áåëàðóñó ¢äàëîñÿ øòî íå çàïîëí³ ³ñïàíöû".

Ðàçãëÿäà òðûööàö³ ñòàðîíàê íå çàöÿãíó¢ñÿ. ×ûì áîëåé ïàìî¢÷âà¢ íà çà¢âàã³ ãîñöÿ Àíäðý Ôý, âûêðóò³âà¢ ¢õ³ëñÿ àä ïðàìûõ ÿãî ïûòàííÿ¢, òûì ìàöíåé òðûìà¢ñÿ ïðûñóòíû ïðà ðàçãîðû êðà¢í³ê ÷àñîï³ñà.

Ì³íóëàå âÿðòàåööà íå òîëüê³ âà ¢ñïàì³íàõ ïðà çÿìëÿöêóþ àáûÿêàâóþ çàñêàðóçëóþ øýðàñöü. Ïà¢òàðàëàñÿ áåëàðóñêàÿ ë³òñïëààáñöü. ßê àëêàø-çàïîé³ê óâåñü ÷àñ ìîêíó¢ áû ¢ ãàðýëöû, òàê íÿçàëåæíû ìåêñ³êàíñê³ ë³òçíàâåö óâåñü ÷àñ òàïòà¢ñÿ íà àäíîé-äàäóõ ïðà¢êàõ, âûêàçâà¢ íÿìîãëàñöü óëàñíûõ çà¢âàã, ïàæàäàííÿ¢.

Ïðû ðàçâ³òàíí³ ê³ðà¢í³ê ÷ó¢ñÿ, øòî áåçãàâàðî÷íàþ ïàäòðûìêàþ ñóïðàöî¢í³êà íàøêîäç³¢ ñïðàâå, â³íàâàòà âûìÿêà¢ "íàñòóïíûì ðàçàì ñõîäó íàäðóêóåì", ïðàïàíî¢âà¢ áåëàðóñó ïÿ÷ýííå, êàâó.

Íå äà âåòë³âàñö³ Àëÿêñåþ Áÿëüêî. Êîëüê³ íå ìûööà ÷îðíàé âàðîíå, óñ¸ ðî¢íà çàñòàíåööà ÷îðíàé; ñëàáàñöü ðýäàêòàðñêàÿ ³ ñòûë³ñòû÷íàÿ ¢ ìåêñ³êàíöà Àíäðý Ôý ¢òîðûëàñÿ ¢ ãîðøûì áåëàðóñê³ì âàðûÿíöå.

Àãàëîìøàíû Àëÿêñåé Áÿëüêî äî¢ãà íå áðà¢ñÿ íà ïåðà÷ûòêó àïîâåñö³.

Ìóñ³¢. ²ñö³íà, ÿê âàäà, çà¢æäû ïðàá'å äàðîãó. Í³õòî íå ìàå ïðàâà ò³öü äàêðûòàå, âûãàðàâàíàå; ÷àëàâåê æûâå ïðûêëàäàì, àñàáë³âà ¢çîðíûì. Äîêòàð àáàâÿçàíû äàâåñö³ ìàëàäûì ÷ûòà÷àì íÿïðà¢äó ïàïóòíàãà ë³òñòàðàíöà Àíäðý Ôý ¢ íÿçàëåæíûì ÷àñîï³ñå.

Íàï³ñà¢ ë³ñò ó Ìåêñ³êó. Ñòàðà¢ñÿ äàë³êàòí³÷àöü.

22

Íå ìîæàø íàá³öü äç³öÿ - ïàõâàë³, ïðàìà¢÷û, àáî ïàäêàæû...

ìÿêê³ì ³ ïðà¢äç³âûì. Íàêîëüê³ ìàæë³âà [illegible]

1. Äç¸í êîëüê³ íå ìîã à÷óõàööà ïàñëÿ äóòàë¸âàãà àçíàÿìëåííÿ ç ïðà¢êàì³ Àíäðý Ôý ìà¸é àïîâåñö³ "Êàðûäû âîãíåííûÿ ³ñêðû". Ðàçóìåþ ìýòðà, ÿãî ñòàðàííå ïàêàçàöü çãîäë³âàñö³ ³ ¢ìåííå, æàäàííå ïàìàãà÷û øêîëüí³êó, ñòóäýíòó, ìàëàäîìó ë³òàðàòàðó, ñòàðîìó íÿ¢ìåêó.

[illegible]

á) Âû àäõ³ë³ë³ àïîâåñöü "Êàðûäû âîãíåííûÿ ³ñêðû". Âàøà ïðàâà, ïðàâàà, íåñïðàâÿäë³âàñöü. Êàí÷àòêîâóþ àöýíêó àäõ³ëåííÿ, íà ø÷àñöå, äàþ íåÿ, øòî áîëåé íå áû.

[illegible]

3. ×ûòàåöå ãýòó ìàþ ïðà¢äó ³ âàø àáîäâîõ ïðàö³íàå ëàã³÷íàÿ äóìêà: "À ÷àãî, çäàòí³ê, àääàëåø íàì ñâîé òâîð? Óïý¢íåíû ¢ ÿãî âàðòàñö³ - øë³ ¢ ³íøûÿ âûäàíí³".

Àäêàç òàê³ æ ëàã³÷íû. Íå äà ê³ðà¢í³öòâà ìåñ³êàíñêàãà ÷àñîï³ñà ÿ òóïà¢. Õàäç³¢ ³ áóäó õàäç³öü äà ÿãî ÷ûòà÷î¢, ðàçóìíåéøûõ çà ìÿíå ³ âàñ, òðýáà äóìàöü. À âû, ê³ðà¢í³ê³, ðàøàéöå, äàöü ÷ûòà÷àì ³ ñóñòðý÷ó ç ãýòûì êàðûäà¢ñòâà, ÿçû÷í³öòâà, ïðûêìåòû, ö³ ¢çâàë³öü àñàá³ñòà íà ñÿáå ÿø÷ý àäç³í ãðýõ àä ìîâû äàáðà.

(Ïðàöÿã ó íàñòóïíûì íóìàðû.)

ÑÀÒÝË²ÒÛ

Íÿäà¢íà ïðýç³äýíò ñóñåäíÿé Óêðà³íû Ï¸òð Ïàðàøýíêà ¢ ÷àñ óðó÷ýííÿ ¢çíàãàðîä ïåðàìîæöàì 15-ãà Ì³æíàðîäíàãà êîíêóðñó ïà ¢êðà³íñêàé ìîâå ³ìÿ Ï. ßöûêà ¢ Ê³åâå çàÿâ³¢: *"Øòî çàðàç ÿäíàå íàøó íàöûþ, äçÿðæàâó? Ìîâà... Âûáàð óêðà³íñêàé ìîâû áû¢ âûáàðàì ìàëàäîãà ïàêàëåííÿ. Ìåíàâ³òà ìîëàäçü çðàá³ëà ãýòû âûáàð ³ çàðàç äýìàíñòðóå ÿãî ³ àáàðàíÿå."*

Ðîäíàÿ ìîâà ñòàëà äëÿ íàøûõ ñóñåäçÿ¢ òûì ñöÿãàì áàðàöüáû, ÿê³ ³õ ïàÿäíà¢, ñêàíñàë³äàâà¢ ³ ïðûìóñ³¢ äðóæíà âûñòóï³öü ó àáàðîíó ñâàéãî ñóâåðýí³òýòó ³ íåçàëåæíàñö³. Ó íàñ, íà æàëü, íà âÿë³ê³ æàëü, áåëàðóñêàÿ ìîâà àìàëü ðàçäóøàíà ³ àïûíóëàñÿ íà ìÿæû ïî¢íàãà âûí³ø÷ýííÿ. Ìàøòàáíàÿ ðóñ³ô³êàöûÿ ïðûíÿëà ãëàáàëüíûÿ ïàìåðû ³ ïàâ³ñëà ñìÿðîòíàé ïÿòë¸é íàä áåëàðóñàì³. Âÿë³çíàÿ â³íà çà íàöûÿíàëüíà-äóõî¢íàå ðàç'ÿäíàííå ³ óòîï³êàâóþ ñ³òóàöûþ ¢ ïðàöýñàõ àäðàäæýííÿ, ÿ ¢ïý¢íåíû, ëÿæûöü íà ë³äýðàõ íàøàé òàê çâàíàé àïàç³öû³. Áî òàÿ äà êàíöà íå çäîëåëà ðàçàáðàööà ¢ õ³òðàðàñêðó÷àíàé ³ ïðûõàâàíàé ñòðàòýã³³ ¢ëàäí³êà¢ íà àñ³ì³ëÿöûþ íàðîäà, òîëêàì òàê ³ íå äàöÿì³¢øû ðîëþ íàöûÿíàëüíàé ìîâû ¢ íàøûì âûæûâàíí³. Íåçäàðìà ê³ðà¢í³ê êðà³íû ¢æî íåêàëüê³ ðàçî¢ ¢ àïîøí³ ÷àñ çàäàâîëåíà çà¢âàæû¢, øòî òàêàÿ àïàç³öûÿ ÿãî öàëêàì çàäàâàëüíÿå.

Íåêàë³ äýìàêðàòû÷íûÿ ïàðòû³ äàïóñö³ë³ íåäàðàâàëüíóþ ³ ðàêàâóþ ïàìûëêó, íå âûçíà÷û¢øû ³ íå àæûööÿâ³¢øû êîìïëåêñó ðàøó÷ûõ ìåð ïà àñíî¢íûõ ë¸ñàâûçíà÷àëüíûõ äëÿ êðà³íû çàäà÷àõ - àäíà¢ëåíí³ ðîäíàé ìîâû ³ áåëàðóñ³çàöû³. Òàäû, ãàäî¢ ïÿòíàööàöü-äâàööàöü íàçàä, àäíà¢ëåííåì ðîäíàé ìîâû ³ ïðàïàãàíäàé ïðûíöûïà¢ íàöûÿíàëüíàé ³äý³ ³ì çàéìàööà í³õòî íå çàáàðàíÿ¢, áîëüø òàãî, ïàäîáíàå ñÿðîä ìîëàäç³ ïðûìàëàñÿ íà "Óðà!" ³ âûêë³êàëà àæû¢ëåííå ¢ æûöö³ ãðàìàäñòâà.

Âîñü ïðà øòî àïàç³öû³ íåàáõîäíà áûëî âåñö³ ïàñòàÿííûÿ ãóòàðê³ ñÿðîä íàñåëüí³öòâà êðà³íû - ñòóäýíòà¢ ³ øêîëüí³êà¢, ðàáî÷ûõ ³ ñÿëÿí, ñëóæáî¢öà¢ ³ ³íòýë³ãåíöû³. Äàñö³ïíà ïàòëóìà÷ûöü, øòî òàêîå íàöûÿíàëüíàÿ ³äýÿ ³ øòî ¢ âûí³êó ðîäíàÿ ìîâà ïàäîðûöü ³ ïðûíÿñå êîæíàìó ÷àëàâåêó, àñîáíà ¢çÿòàìó. Áî ¢ íàøàé êðà³íå, ÿê çàðàç çðàçóìåë³ ìíîã³ÿ, ðóõ çà áåëàðóñêóþ ìîâó àá'åêòû¢íà ¸ñöü ðóõàì çà íåçàëåæíàñöü ³ äýìàêðàòûçàöûþ áåëàðóñêàãà ãðàìàäñòâà.

Àëå æ àïàç³öûÿ àïàíòàíà³ ñàìààääàíà çàíÿëàñÿ ³íøûì³ ñâà³ì³ ñïðàâàì³, íàïý¢íà, âûãàäíûì³ ¸é, àëå æ íå íàöûÿíàëüíàìó àäðàäæýííþ. Ãýòûì ïûòàííÿì í³õòî àñàáë³âàé óâàã³ íå ¢äçÿëÿ¢, ÿíû ë³÷ûë³ñÿ äðóãàñîðòíûì³ ³ çóñ³ì íå àêòóàëüíûì³. Òàê³ì ÷ûíàì, ìû àõàëàäç³ë³ äóøý¢íûÿ ïàðûâû âÿë³çíàé ÷àñòê³ ñâÿäîìàé áåëàðóñêàé ³íòýë³ãåíöû³, ÿêàÿ, ðàçàáðà¢øûñÿ ¢ ñ³òóàöû³ ³ ïàíàç³ðà¢øû çà "ìóäðûì³" âûêðóòàñàì³ ³ äçåÿì³ ë³äýðà¢ àïàç³öû³, àäöóðàëàñÿ ïàäîáíûõ ãðàìàäñê³õ àá'ÿäíàííÿ¢ ³ ïàê³íóëà ³õ êóëüòóðíàãà àäðàäæýííÿ…

Óëàäû ìîâó ëåäçü íå àäêðûòà äàá³âàë³, à àïàç³öûÿ àìàëü íå çâÿðòàëà íà ðóñ³ô³êàöûþ êðà³íû àí³ÿêàé óâàã³ - òàê ÿíû ôàêòû÷íà ñòàë³ ñàòýë³òàì³ ¢ ìî¢íûì ïûòàíí³. ßê íå äç³¢íà, àëå íàâàò ëà¢ðýàò Äçÿðæà¢íàé ïðýì³³ ¢ ãàë³íå ë³òàðàòóðû ³ ë³äýð êàìïàí³³ "Ãàâàðû ïðà¢äó!" Óëàäç³ì³ð Íÿêëÿå¢, íà ëþäçÿõ ðàçâàæàþ÷û ïðà ïûòàíí³ ãàðà÷àé âàäû ¢ òðóáàõ ³ öÿïëà ¢ õàö³íàõ, í³âîäíàãà ðàçó íå ðàçãàðíó¢ êàìïàí³þ ïà àáàðîíå ðîäíàé ìîâû ³ íå äàâ¸¢ ÷ûñòóþ ïðà¢äó ïðà òîå, ó ÿê³ì ãàðîòíûì ñòàíîâ³ø÷û òàÿ àïûíóëàñÿ….

Íåêàòîðûÿ "çìàãàðû" òëóìà÷ûë³, áûööàì íå âàðòà ê³ïÿö³ööà ³ ïåðàãðóæàöü ñâîé àðãàí³çì - ñïà÷àòêó òðýáà ðàñêðóö³öü ïàë³òû÷íûÿ ðýôîðìû ³ ïåðà¢òâàðýíí³, çàòûì äîéäçå ÷àðãà ³ äà ìîâû…Àëå æ òóò ÿíû ïàìûë³ë³ñÿ ³ ìîöíà ïðàéãðàë³. Çàðàç äàâîäç³ööà êàíñòàòàâàöü ïàí³êëû áëåêëû âûãëÿä òàê çâàíûõ äýìàêðàòû÷íûõ ïàðòûé. Ñ¸ííÿ "çìàãàðû-ë³äýðû" àìàëü çí³êëÿâû ì à¢òàðûòýòàì ó âà÷àõ ãðàìàäñêàñö³ ÿø÷ý áûööàì íåøòà òâîðàöü ³ êðóöÿööà, àëå æ "äëÿ ñÿáå ³ ïàä ñÿáå", ìàñû ñòàðàþööà íå çâÿðòàöü íà ³õ àí³ÿêàé óâàã³. Ö³ æ ãýòà äëÿ ³õ íå ñòðàøíàå ãàíüá³ø÷à, øòî íà ×àðíîáûëüñê³ øëÿõ ó äâóõì³ëü¸ííûì Ìåíñêó ÿíû ñàáðàë³... 300-400 ÷àëàâåê. Ó âûí³êó ïàðòûéíû ñà ñâà³ì³ çàêë³êàì³ àä÷óæàíà çàñòàë³ñÿ ³ñíàâàöü ó àäç³íîöå, òîëüê³ íà ñëîâàõ äýìàíñòðóþ÷û ëþáî¢ äà ïåðà¢òâàðýííÿ¢ ³ ìàöóþ÷û ñâàþ äçåéíàñöü çàÿâàì³ ³ ðîçíûì³ ïðàãðàìàì³, íå áîëüø òàãî, à ëþäç³ æûâóöü ó ñâà³õ ïðàáëåìàõ, íå ïðàÿ¢ëÿþ÷û í³ÿêàé ö³êàâàñö³ äà ³õ çàêë³êà¢ ³ äçåéíàñö³. Çàðàç, ãîðêà ïðûçíàåìñÿ, ðîçíûÿ àïàç³öûéíûÿ ïàðòû³ äý-ôàêòà ìî¢÷ê³ ëåäçü ê³ëüãàþöü íà àäíîé íàçå, äà òàãî æ àï³ðàþ÷ûñÿ íà ïàëàìàíûÿ ñêðûïó÷ûÿ ìûë³öû 90-ûõ ãàäî¢ ì³íóëàãà ñòàãîääçÿ, êàë³ òóò æû¢ ³ äçåéí³÷à¢ ó äðóæíûì ãóðòêå ÁÍÔ íå¢òàéìàâàíû Çÿíîí Ïàçüíÿê.

Ôàêòû÷íà ¢ ë³ñòàïàäçå 1996-ãà áû¢ ïàêëàäçåíû íà êàðòó ë¸ñ öýëàãà å¢ðàïåéñêàãà íàðîäà. Òàäû íàöûÿíàëüíàé ³äýÿé ³ âÿðòàííåì ðîäíàé ìîâû íåàáõîäíà áûëî ¢çðóøûöü ³ çàõàï³öü ïðàñòîðû áåëàðóñêàé çÿìë³, ÿê íåêàë³ àäâàæíà ³ øûðîêà çàêðóö³ë³ íàøû ñëàâóòûÿ äçåÿ÷û ïàñëÿðýâàëþöûéíàãà íàöûÿíàëüíàãà ðóõó ³, òðýáà ïðûïîìí³öü, äàá³ë³ñÿ ñåíñàöûéíûõ âûí³êà¢. Ïåðø çà ¢ñ¸, ëþäçÿì, ñòàÿ¢øûì çà ñòûðíîì íîâûõ ïàðòûé, âàðòà áûëî ñòà¢êó çðàá³öü íà ìàëàäîå ³ ïàäðàñòàþ÷àå ïàêàëåííå, óçí¸ñëàå ³ íÿñòîìíàå, ñýðöû ÿêîãà ãàðýë³ àääàíàñöþ ñâà¸é Ðàäç³ìå, à äóøû ïðàãíóë³ äýìàêðàòû³ ³ ñâàáîäû, âîë³ ³ ïåðàìåí.

Àëå æ í³ÿêàé òàëêîâàé ³í³öûÿòûâû ³ àáñàëþòíà íîâàãà ïàäûõîäó äà àäíîñ³í ç óëàäàì³, çàêë³êà¢ äà àæûööÿ¢ëåííÿ íàöûÿíàëüíàé ³äý³ ìàñû íå ïà÷óë³ ³ íå ¢áà÷ûë³.

Áÿççóáàñöü àïàç³öû³ ³ ÿå áåñïðûíöûïîâàñöü ó àäíîñ³íàõ äà íàöûÿíàëüíàãà àäðàäæýííÿ äàçâàëÿå ¢ëàäàì ïëÿâàöü íà ìîâó ³ íå àä÷óâàöü í³ÿêàé àäêàçíàñö³ ³ ñòðàõó çà ñâàå àíòûáåëàðóñê³ÿ ðàñêðóòê³. Ñ¸ííÿ öýëàÿ Å¢ðîïà ïàÿäíàëàñÿ ¢ íåæàäàíí³ ïðàïóñêàöü íà ñâàå çåìë³ ýì³ãðàíòà¢, íàâàò çàãàëàñ³ë³ áåëàðóñê³ÿ ãàñòàðáàéòýðû ¢ Ðàñ³³: êàá àòðûìàöü ïàòýíò íà ïðàöó, òàì ç 2015 ãîäà ïðàöî¢íûÿ ýì³ãðàíòû ïàâ³ííû çäàâàöü ýêçàìåí ïà ðóñêàé ìîâå. ßíû àáàâÿçàíû âûòðûìàöü êàìïëåêñíû ýêçàìåí ïà ðóñêàé ìîâå, ã³ñòîðû³ ³ àñíîâàõ çàêàíàäà¢ñòâà. Òýñò ïà ðóñêàé ìîâå ¢êëþ÷àå çàäàííå ïà ëåêñ³öû, ãðàìàòûöû, ÷ûòàíí³, ïðàâåðêó ï³ñüìîâàé ³ âóñíàé ìîâû.

Òîëüê³ ¢ íàñ óñ¸ íå òàê, ÿê ó ëþäçåé - ïàäîáíàãà íåàáõîäíàãà ³ ñóðîâàãà ³ñïûòó íå ³ñíóå ¢ Áåëàðóñ³. Òóò ìû ñóñòðàêàåì óñ³õ çàïàð, öàëóþ÷û ¢ ø÷îê³ ³ àáäûìàþ÷û, çàñÿëÿþ÷û çåìë³ êàðýííàãà ýòíàñó òóðêìåíàì³, òàäæûêàì³, ê³ðã³çàì³ ³ ã.ä., êðû÷ó÷û íàëåâà-íàïðàâà, í³áû ¢ ñòàíå çàïî¢í³öü Áàöüêà¢ø÷ûíó íàðîäàì ó òðûööàöü ì³ëü¸íà¢, çóñ³ì íå ìàçãóþ÷û ïðà ³äýíòû÷íàñöü íàöû³ ³ ë¸ñ òóòýéøàãà ëþäó.

Íàâàò ó äàë¸ê³ÿ äâàööàòûÿ ãàäû ì³íóëàãà ñòàãîääçÿ ö¸ìíûÿ, íåàäóêàâàíûÿ ³ çàòóðêàíûÿ ìàñû, äç³âà äç³¢íàå, íàöûÿíàëüíàÿ ³äýÿ ïàäíÿëà ç êàëåíÿ¢, íàòõí³ëà ³ ïðàï³òàëà, ÿíû ¢õàï³ë³ñÿ çà ÿå ðóê³ ³ ¢ ñÿðìÿæíàé çáëî÷àíàé êðà³íå äà 1927 ãîäà íà áåëàðóñêóþ ìîâó àìàëü öàëêàì ïåðàâÿë³ ñïðàâàâîäñòâà ¢ äçÿðæà¢íûõ ³ ïàðòûéíûõ îðãàíàõ, à ¢ 1928-ûì ãýòàé ìîâàé ó öýíòðàëüíûõ äçÿðæóñòàíîâàõ âÿëîñÿ êàëÿ 80 % ÷ûíàâåíñòâà. Ç êàíöà 1925-ãà ïàñÿäæýíí³, ïðàòàêîëû áþðî ÖÊ ³ àêðóãîâûõ êàì³òýòà¢ ÊÏ(á)Á âÿë³ñÿ òîëüê³ íà áåëàðóñêàé ìîâå, íà ¸é æà äðóêàâàë³ñÿ ³ äçÿðæà¢íûÿ ðàøýíí³. Òàäû êðà³íà à÷óíÿëà, çàäûõàëà íà ïî¢íûÿ ãðóäç³ ³ ìêë³âà ç âåðàé ó ñÿðöû ðóõàëàñÿ íàïåðàä.

Òàê³ÿ ïàâîðîòû àïàç³öû³ ³ ñòðàòýã³³ [illegible] ïåðàêðóö³ë³, ïðàíûð³âà ïàòàï³¢øû ÿå ¢ âÿçêàé áàãíå ³ ïóñòàçâîíñòâàì íàðîäó çàäóðû¢øû ãàëàâó. Õîä äà¢íî ïðàäóìàíû - áûööàì ÿíà, òàê çâàíàÿ íàöûÿíàëüíàÿ ³äýÿ, ïàêóëü íåâÿäîìàÿ í³êîìó, ³ òóò ïàòðàáóåööà øìàòãàäîâàÿ ³ êðàïàòë³âàÿ íàâóêîâàÿ ðàñïðàöî¢êà ëåäçü íå öýëàé àêàäýì³³ íàâóê. "Êàïàéöåñÿ ³ øóêàéöå ñâàþ íàöûÿíàëüíóþ ³äýþ, âû íàì ÿå ïðàïàíî¢âàåöå, à ìû òðàäûöûéíà íå ïàãàäæàåìñÿ ³ "çàðàçàåì", òàê áóäçå öÿãíóööà áÿñêîíöà, áî íàì ÿíà íå ïàòðýáíà, ³ ìû ÿå íåíàâ³äç³ì, à ïàêóëü çíîéäçåöå - ïðîéäçå øìàò ÷àñó, ïðàöÿñ ðóñ³ô³êàöû³ çàâÿðøûööà, ³ ëÿñíåöåñÿ âû ñà ñâà³ì³ íàöûÿíàëüíûì³ ïîìêíåííÿì³".

Çà àïîøí³ÿ àìàëü äâàööàöü ãàäî¢ áåëàðóñê³ÿ íàöûÿíàëüíûÿ ðóõ³ ïàðòû³ ñòðàö³ë³ öýëóþ ýíåðã³÷íóþ ³ äçåéëà¢óþ àðì³þ íîâàãà ïàêàëåííÿ, ÿêàÿ ìàãëà á çàðàç ñêëàñö³ ³õí³ êàñöÿê ³ çäóøý¢íàé àïàíòàíàñöþ çàéìàööà íàöûÿíàëüíûì àäðàäæýííåì. Àëå æ ïàäîáíàãà íå àäáûëàñÿ, àääàäçåíûÿ ñâÿòîé ñïðàâå ëþäç³ ôàêòû÷íà íå ç'ÿâ³ë³ñÿ, òàê³ ðýçåðâ ó íàñ ñïëÿæûë³, à ³õí³ÿ äóøû àô³öûéíûÿ ³äýîëàã³, íå òðàöÿ÷û ÷àñó, àäêðûòà çíÿâå÷ûë³. Ôàêòû÷íà áåç óñÿëÿêàãà ïðûìóñó ìû ïåðàäàë³ ¢ ðóê³ àíòûáåëàðóñê³ì ñ³ëàì øìàòë³êóþ àðì³þ ìîëàäç³, ïðûíÿ¢øûì ³õ ç âÿë³êàé ðàäàñöþ, çàêàë³ñíà ¢õìûëüíó¢øûñÿ äû ñêàçà¢øû àïàç³öû³: "Äçÿêóé!"

Ïðà¢äà, ÷àñ àä ÷àñó ìîëàäçü ñàìà æàäàå çðàçóìåöü, ó ÿê³ì äóõî¢íûì âàêóóìå ÿíà àïûíóëàñÿ. [illegible]

[illegible] Âàöëà¢ Ëàñòî¢ñê³, Óñåâàëàä ²ãíàòî¢ñê³, Ö³øêà Ãàðòíû, ßçýï Ë¸ñ³ê, Áðàí³ñëà¢ Òàðàøêåâ³÷, Ñöÿïàí Íåêðàøýâ³÷, Àëåñü Ãàðóí ³ øìàò-øìàò ³íøûõ [illegible]

Âîñü øòî, íàïðûêëàä, ï³ñà¢ òîé æà ñëàâóòû ßçýï Ë¸ñ³ê:

"Õòî õî÷à ïðàöàâàöü íà êàðûñöü íàðîäà íàøàãà, òîé ïàâ³íåí çâÿðòàööà äà ÿãî íà ÿãî ðîäíàé ìîâå, äáàöü ïðà ðàçâ³öö¸ íàøàé êóëüòóðû, ïàøûðàöü íàøó ë³òàðàòóðó ³ àáóäæàöü ó áåëàðóñà¢ ÿãî ñâÿäîìàñöü íàöûÿíàëüíóþ ³ ãðàìàäçÿíñêóþ. Õòî ãýòàãà íå ðîá³öü àëüáî íå õî÷à ðàçóìåöü, òîé âîðàã íàø ³ âîðàã ïðàãðýñó àãóëüíà÷àëàâå÷àãà."

*"Íàðîä... Øòî çíà÷ûöü íàðîä? Íàðîä ö¸ìíû, íåêóëüòóðíû, ÿãî òðýáà íàâó÷ûöü. ßê ¸í ìîæà çàõàöåöü ñâà¸é áåëàðóñêàé øêîëû, êàë³ ¸í ÿå í³êîë³ ¢ æûöö³ íå áà÷û¢? ßê ¸í ìîæà çàõàöåöü âó÷ûööà íà ñâà¸é ìîâå, êàë³ çà ÿå ÿãî ëàÿë³, áýñö³ë³, êðû¢äç³ë³ ³ íå ë³÷ûë³ çà ëþäçåé? [illegible] **Íàðîä òðýáà íàâó÷ûöü, [illegible]** [illegible]"*

Ïÿòðî ÂÛÑÏÀ,
Ìåíñê.

80 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Àíàòîëÿ Êóäðà¢öà

Àíàòîë³ Ïà¢ëàâ³÷ ÊÓÄÐÀÂÅÖ (íàð. 1 ñòóäçåíÿ 1936, â. Àêîë³öà, Ê³ë³÷à¢ñê³ ðà¸í - 8 òðà¢íÿ 2014) - áåëàðóñê³ ï³ñüìåíí³ê.

Ñêîí÷û¢ Ñë³öêàå ïåäâó÷ûë³ø÷à (1955), àääçÿëåííå æóðíàë³ñòûê³ ÁÄÓ (1963). ×ëåí Ñàþçà ï³ñüìåíí³êà¢ ÑÑÑÐ (1969). Ïðàöàâà¢ íàñòà¢í³êàì, ðýäàêòàðàì íà Áåëàðóñê³ì ðàäû¸, ë³òñóïðàöî¢í³êàì ãàçåòû "Ë³òàðàòóðà ³ ìàñòàöòâà", ðýäàêòàðàì âûäàâåöòâà "Áåëàðóñü", àäêàçíûì ñàêðàòàðîì ÷àñîï³ñà "Ìàëàäîñöü", ãàëî¢íûì ðýäàêòàðàì âûäàâåöòâà "Ìàñòàöêàÿ ë³òàðàòóðà" (1972-1974), ³íñòðóêòàðàì, çàãàä÷ûêàì ñåêòàðà ìàñòàöêàé ë³òàðàòóðû ÖÊ ÊÏÁ (1974-1978), íà ïðàöÿãó 20 ãàäî¢ ãàëî¢íûì ðýäàêòàðàì ÷àñîï³ñà "Í¸ìàí" (1978-1997). Çàéìà¢ñÿ ïåðàêëàäàì³.

Àñíî¢íûÿ òâîðû: "Íà çÿë¸íàé äàðîçå" (1968); "Ðàäà-í³öà" (1971); "Äçåíü ïåðàä ñâÿòàì" (1975); "Ç³ìû ³ â¸ñíû" (1976); "Íà áàëîöå ñêðûïåë³ äðà÷û" (1979); "Çà ÷óæûì³ äàëÿì³" (1981); "Ñà÷ûíåííå íà âîëüíóþ òýìó" (1985); Âûáðàíûÿ òâîðû ¢ 2 òàìàõ (1986-1987); "Áëàê³òíû âÿðáëþä" (1990); "Ñìåðöü íàöûÿíàë³ñòà" (1992) ³ ³íø.

Óçíàãàðîäæàíû îðäýíàì Äðóæáû íàðîäà¢.

Ëà¢ðýàò Äçÿðæà¢íàé ïðýì³³ ³ìÿ ßêóáà Êîëàñà çà ðàìàí "Ñà÷ûíåííå íà âîëüíóþ òýìó" (1986)

Ëà¢ðýàò ïðýì³³ "Çàëàòû àïîñòðàô" (2012).

Â³ê³ïåäûÿ.

Äà 125 ãîäçÿ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Ìàêàðà Êðà¢öîâà

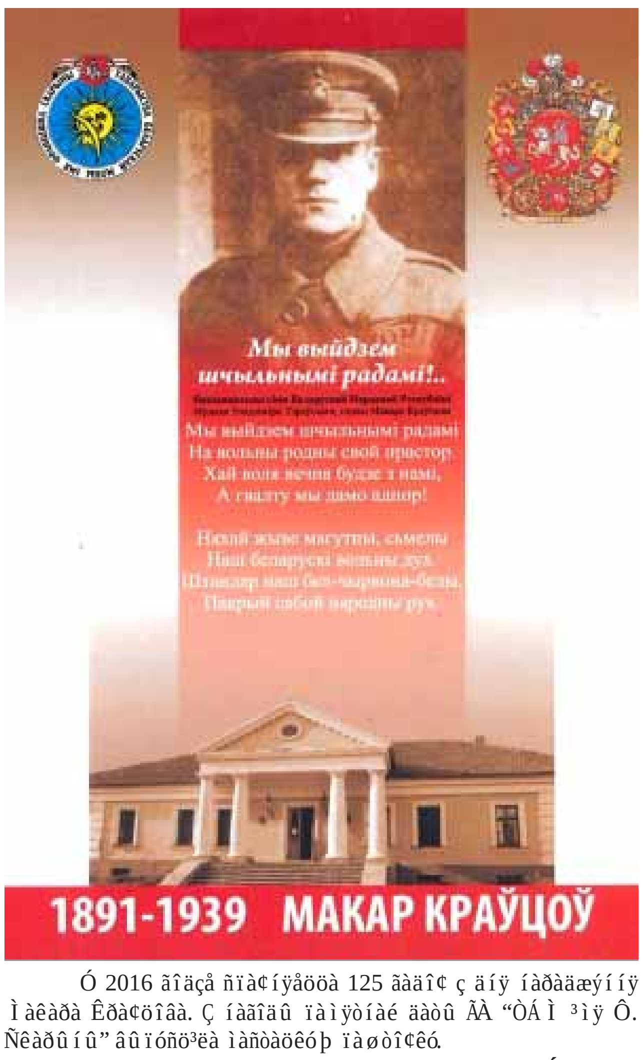

Ó 2016 ãîäçå ñïà¢íÿåööà 125 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Ìàêàðà Êðà¢öîâà. Ç íàãîäû ïàìÿòíàé äàòû ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû" âûïóñö³ëà ìàñòàöêóþ ïàøòî¢êó.

Íàø êàð.

¹ 1 (1256) 6 ÑÒÓÄÇÅÍ ß 2015 ã.

НАША СЛОВА

Ñïàä÷ûíà

Íàðîäíû ãóìàð àä Ãàëüÿøà Ëå¢÷ûêà

Ó äðóãîé ïàëîâå 1920-õ ãàäî¢ áåëàðóñê³ ïàýò, êàëåêöûÿíåð, ìàñòàê ³ ìóçûêàíò Ãàëüÿøà Ëå¢÷ûê (1880-1944) øìàò äðóêàâà¢ñÿ ¢ çàõîäíåáåëàðóñê³õ ÷àñîï³ñàõ "Àâàäçåíü" ³ "Ìàëàíêà". ¨í çá³ðà¢ áåëàðóñê³ íàðîäíû ãóìàð, àïðàöî¢âà¢ ÿãî, à ëåïøûÿ ñìÿøûíê³ äàñûëà¢ ó â³ëåíñê³ÿ âûäàíí³. Íåêàëüê³ ÿãî àïðàöîâàê íàðîäíàé òâîð÷àñö³ ¢êëþ÷û¢ ßíêà Ñàëàìåâ³÷ ó êí³ãó âûáðàíûõ òâîðà¢ Ãàëüÿøà Ëå¢÷ûêà "Äîëÿ ³ õëåá" (Ì³íñê, 1980). Àëå íå øìàò. Òàìó ÿ ïðàïàíóþ ÷ûòà÷àì "Íàøàãà ñëîâà" ¢ ãýòûÿ Íàâàãîäí³ÿ ³ Êàëÿäíûÿ äí³ ¢ñì³õíóööà ³ ïàçíà¸ì³ööà ç áåëàðóñê³ì ãóìàðàì 1925-1927 ãàäî¢, ÿê³ ñàáðà¢ ³ àïðàöàâà¢ òàäû Ãàëüÿøà Ëå¢÷ûê.

Ñÿðãåé ×ÛÃÐÛÍ.

Æûâû ëåïø çà íÿáîæ÷ûêà

Ñëóæàíêà äà ïàëêî¢í³öû:

- Âàø ìóæ-íÿáîæ÷ûê, ÿê³ ìå¢ ÷ûí?
- Ïàëêî¢í³ê, à ÷àìó?
- À, áî ³ ÿ õóòêà áóäó "ïàëêàâîé" äàìàé.
- Òû, ÿê æà ãýòà?
- ß ³äó çàìóæ çà âàåííàãà âàõì³ñòðà…
- Íó ³ íàøëà çà êàãî ³ñö³!
- À øòî? Æûâû âàõì³ñòð ëåïøû çà íÿáîæ÷ûêà-ïàëêî¢í³êà.

Äçåëÿ ýêàíîì³³

Ðàç ó ðý÷öû òàï³¢ñÿ æûä, ïà÷à¢ êðû÷àöü:

- Ãâàëò! Ðàòóéöå!

Ëþäç³ çáåãë³ñÿ äû âûöÿãíóë³ ç âàäû ÿãî. À÷óíÿ¢øû ¸í äà¢ñ³õ êàæà:

- Íó… òðýáà áûëî òðîõ ïà÷àêàöü, àòî çà õóòêà âûðàòàâàë³. ß á ñàìà ç âàäîþ ïàäïëû¢ áû äà ñàìàé õàòû, à âîñü öÿïåð òðýáà êóïëÿöü íà ÷ûãóíêó á³ëåò.

Ìàðûëÿ ³ àðãàí³ñò

Ìàðûëÿ âûõîäç³ëà çàìóæ. Âîñü ÿíà ïðîñ³öü àðãàí³ñòà:

- Ïàíî÷êó çàëàòåíüê³, çàéãðàéöå ìíå íà àðãàíàõ, êàë³ ÿ ç äçÿâî÷ûì âÿíêîì íà ãàëàâå áóäó ³ñö³ äà øëþáó.

Àðãàí³ñò ëþá³¢ ïàäñìÿÿööà äû ¸é êàæà:

- Äîáðà, àëå âîñü áà÷ûø øòî, êàë³ òâîé âÿíîê íå ÷ûñòû äçÿâî÷û, äûê ìàå îðãàíû áóäóöü ñêðûïåöü, à ëþäç³ äàäóìàþööà, øòî ãýòà…

Ìàðûëÿ ïàäóìàëà äû êàæà:

- Íó, òî ìîæà ³ íå ãðàéöå, ïàíî÷êó, áî êðûõó áóäóöü ³ ñêðûïåöü.

Ïåðàä âÿñåëëåì

Êñ¸íäç äà ìàëàäîé:

- Íó, çà¢òðà âàø øëþá. Ö³ âû äîáðà ïðûãàòàâàë³ñÿ äà òàêîé âàæíàé ðý÷û?

Ìàëàäàÿ:

- Àëå, êñ¸íæà-äàáðàäçåþ, ìàö³ íàïÿêëà õëåáà ³ ï³ðàãî¢, à áàöüêà çàêàëî¢ ïàðñþ÷êà ³ êóï³¢ ãàðýëê³.

Íå ìå¢ ìàòê³

Ë¸êàé:

- Ïðûíÿñë³ íåéêóþ ïàïåðó ³ õî÷óöü, êàá ïàí ïàäï³ñà¢ ³ äà¢ ñêëàäêó íà "áåäíûõ ìàòàê".

Êóïåö:

- Ãàí³ ³õ âîí ê ÷îðòó! ß ìàòê³ çóñ³ì íå ìå¢ ³, êàá íå ö¸òêà, äûê ìÿíå ñà¢ñ³ì íà ñâåöå íå áûëî á.

Ëþäç³ æûâóöü ³ íà ìåñÿöû

²äóöü äâà ñóñåäû, à íà íåáå ñâåö³öü ïî¢íû ìåñÿö, äûê àäç³í ç ³õ êàæà äðóãîìó:

- Êàæóöü, øòî ³ íà ìåñÿöû æûâóöü ëþäç³.
- Àëå, ³ ÿ ÷ó¢, òîëüê³ ÿ ³ì íå âåðó.
- À âîñü ÿ ÷ûòà¢, áûööàì íà ìåñÿöû áîëüø ëþäçåé, ÿê íàâàò íà çÿìë³.
- Ìàõëþåø, áûöü ãýòàãà íå ìîæà! Öÿïåð, ÿê ïî¢íÿ, òî ìîæà, àëå øòî æ òàäû ç ³ìè áóäçå, ÿê íàñòàíå ìàëåíüê³, - òàäû ìåñÿö çðîá³ööà, ÿê ìàëû ðàæîê, äûê äçå æ òûÿ ëþäç³ òàì ïàäçåíóööà.

Õòî áîëüø ÷àñó ìàå

- Ëÿâîí! Ö³ á'þöü öÿáå áàöüê³?
- Àé, á'þöü.
- À êàòîðû ç ³õ áîëüø á'å: áàöüêà ö³ ìàö³?
- Õòî áîëüø ÷àñó ìàå.

Äà ãóñëàé

Æîíêà äà ìóæà:

- Àõ, òû ñÿê³-òàê³. Êàë³ ÿ ø÷ý ðàç ïðûåäçåø ïîçíà äàõàòû - íå âûòðûìàþñÿ - ê³íóñÿ ¢ âîçåðà.
- Í³÷îãà, æàðòóåø… Òàìàêà ³ òàê óæî øìàò ãóñëàé ïëàâàå.

Âåëüì³ ÷óòê³

Íà÷àëüí³ê êðû÷ûöü íà ñâàéãî ï³ñàðà, õàòÿ ¸í ãýòà íå çàñëóæû¢. Òîé ìà¢÷ûöü ³ í³÷îãà íå êàæà.

- Øòî âû íå ðàçóìååöå? Âàì æà ÿñíûì ÿçûêîì ãàâîðàöü?
- ß, ïàíå, ìàþ âåëüì³ òîíê³ ñëóõ, - êàæà ï³ñàð, - ³ ¢ñ¸ æ äîáðà ÷óþ ³ ðàçóìåþ, êàë³ ìíå õòî ö³õà êàæà, àëå í³÷àãóñåíüê³ íå ÷óþ ³ íå ðàçóìåþ, êàë³ íà ìÿíå õòî êðû÷ûöü.

Çà òðîõ àæíî…

- Âåäàåø, ñóñåäêà, Ìàêñ³ì ñâàþ äà÷êó âûäàå çàìóæ: êàâàëü, ñëåñàð, ãàñïàäàð…
- Çà òðîõ àäðàçó õî÷à âûäàöü?

Í³êîãà íÿìà

Ãîñöü:

- Ö³ ïàí ó õàöå?

Ë¸êàé:

- Íå, íÿìà.
- Òî ìîæà ïàí³ ¸ñöü?
- ² ïàí³ íÿìà.
- ß ÷ó¢, øòî ãýòàé íî÷÷ó ¢ âàñ áû¢ ïàæàð.
- Áû¢, àëå ³ ÿãî ¢æî íÿìà.

Ñòðàõî¢êà íà âûïàäàê

Ñòðàõàâû àãåíò:

- Âîñü êàë³ âû ïàìðýöå, äûê òàäû ìû âûïëàö³ì ñîðàê òûñÿ÷ çëîòûõ.
- Ñëà¢íà, ñëà¢íà. Âîñü òàäû, ïðûíàìñ³, áóäó æûöü ïà-ïàíñêó.

Íîâàÿ õâàðîáà

Íà âóë³öû âÿçóöü òðóíó ç íÿáîæ÷ûêàì; øìàò ëþäçåé ³ âàéñêî¢öû ç ìóçûêàé. ²äçå ñàáå áàáóëüêà ³ ïûòàåööà ¢ àäíàãî âàåííàãà:

- Õòî ãýòà ïàì¸ð?
- Ãåíåðàë… àä ³íôàíòýðû… - êàæà òîé.
- À áîæà÷ê³ ìîé! - êàæà, øêàäóþ÷û, áàáóëüêà. - Àä ³íôàíöåðû… ² êîëüê³ ãýòûõ õâàðîá ðàçâÿëîñÿ íà ñâåöå…

Ïàë³òûê³

- Àëå æ ÿ êàæó òàáå, êàë³ Ôðàíöûÿ òàãî, äûê Íÿìå÷÷ûíà ãýòàãà, é ãîäçå!
- Ý, øòî òû âåäàåø! ß ëåïø âåäàþ: áî êàë³ Àíãë³ÿ í³áûòà òàê ñàáå, à Íÿìå÷÷ûíà òàê ö³ ñÿê, äûê òàäû Ôðàíöûÿ í³òîå í³ ñ¸å, à ïðà Ïîëüø÷ó ³ êàçàöü íÿìà ÷àãî!

Íà ñëåäñòâå

Ñëåä÷û ñóäçÿ ðîá³öü àãëÿä ìåñöà, äçå áûëî çðîáëåíà çàá³éñòâà, à ÿãî ï³ñàð çàï³ñâàå ¢ ïðàòàêîë: "… íà ñòàëå çíàéøë³ áóòýëüêó ç "Çóáðî¢êàé"…".

- Ý, ïà÷àêàéöå, - êàæà ñëåä÷û, - òðýáà æ ïàêàçàöü, ö³ òóò ñàïðà¢äû "Çóáðî¢êà"? Ãýòà âåëüì³ âàæíà äëÿ ñïðàâû. Ïàêàøòàâà¢ ³ êàæà:
- Ï³øûöå, øòî ¢ áóòýëüöû áûëà "Çóáðî¢êà".
- Íå, ãýòà, çäàåööà, íå "Çóáðî¢êà", à "Ïÿðö³¢êà", - êàæà ï³ñàð ³ ãëûòàå ç áóòýëüê³.
- Íå ìîæà áûöü?! - çäç³â³¢ñÿ ñëåä÷û ³ ÿø÷ý ðàç ïðûëàæû¢ñÿ äà ï³òâà.
- À øòî? "Ïÿðö³¢êà", - ñòàðà¢ñÿ ïåðàêàíàöü ÿãî ï³ñàð ³ ÿø÷ý ðàç ãëûíó¢ ñà ñìàêàì.

Ïàö³ñíó¢ ïëÿ÷ûìà ñëåä÷û äû êàæà:

- Ï³øûöå ¢ ïðàòàêîëå, øòî íà ñòàëå çíàéøë³ ïàðîæíþþ áóòýëüêó ³ í³ÿê íå ìàãë³ âûçíà÷ûöü, øòî ¢ ¸é áûëî.

Ñàì áû íå ¢òàï³¢ñÿ

Ïàë³öûÿíò, ï³øó÷û ïðàòàêîë:

- ßê âû äóìàåöå, ç ÿêîé ïðû÷ûíû ¢òàï³¢ñÿ Ìàöåé Òà÷ûëà?
- ¨í ñàì íå ¢òàï³¢ñÿ, ÿãî íåõòà ¢òàï³¢, - êàæà ñâåäêà.
- ×àìó âû òàê äóìàåöå?
- Áî ÿê ÿãî âûöÿãíóë³, äûê ïðû ³ì çíàéøë³ áóòýëüêó ç ãàðýëêàé. ¨í áû ÿø÷ý ñïÿðøà ÿå âûï³¢, à òàäû á òàï³¢ñÿ.

Ïàäðûõòàâà¢ äà äðóêó

Ñÿðãåé ×ÛÃÐÛÍ.

80 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Ãåíàäçÿ Êàõàíî¢ñêàãà

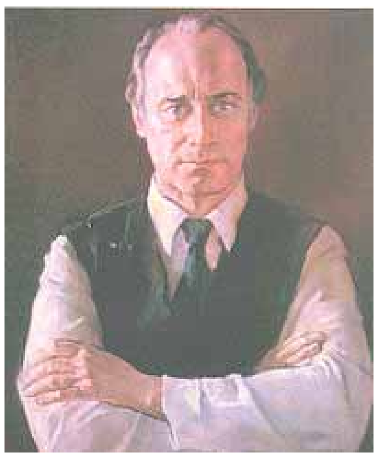

Ãåíàäçü ÊÀÕÀÍÎ¡ÑÊ² - áåëàðóñê³ ã³ñòîðûê, àðõåîëàã, ôàëüêëàðûñò, ë³òàðàòóðàçíàâåö, êðàÿçíàâåö, ÿê³ ¢ñ¸ æûöö¸ ïðûñâÿö³¢ ðîäíàìó Ìàëàäçå÷àíñêàìó êðàþ.

Íàðàäç³¢ñÿ 8 ñòóäçåíÿ 1936 ó Äàìàøàõ êàëÿ Ìàëàäçå÷íà. Þ íà÷ûÿ ãàäû ïðàâ¸¢ ó Ìàñêâå, äçå à÷îëüâà¢ áåëàðóñêàå ñòóäýíöêàå çÿìëÿöòâà, ñóñòðàêà¢ñÿ òàì ç Óëàäç³ì³ðàì Äóáî¢êàì ³ Ì³êîëàì Óëàø÷ûêàì. Òàì ó 1963 ãîäçå ñêîí÷û¢ Ìàñêî¢ñê³ ïåäàãàã³÷íû ³íñòûòóò.

Ïà çàêàí÷ýíí³ âó÷îáû âÿðíó¢ñÿ ¢ Ìàëàäçå÷íà, äçå ç 1964 ïðàöàâà¢ ¢ ááëàñíûì êðàÿçíà¢÷ûì ìóçå³, äçå ñòâàðû¢ ýêñïàç³öûþ, çà ÿêóþ ÿãî àáâ³íàâà÷³ë³ ¢ íàöûÿíàë³çìå. Ó 1969 àòýñòàöûéíàÿ êàì³ñ³ÿ ïðûçíàëà ïðàöó ìàëàäîãà ã³ñòîðûêà-ïàòðû¸òà øêîäíàé äëÿ êàìóí³ñòû÷íàãà âûõàâàííÿ ñàâåöê³õ ëþäçåé. Çâîëüíåíàãà Êàõàíî¢ñêàãà àäíàâ³ë³ íà ïðàöû, äçÿêóþ÷û çàñòóïí³öòâó Ìàêñ³ìà Òàíêà ³ ßíê³ Áðûëÿ, àëå íàïàäê³ íà âó÷îíàãà íå ñïûíÿë³ñÿ. Íå ãëåäçÿ÷û íà ïåðàøêîäû ç áîêó êàìóí³ñòû÷íûõ óëàäà¢, ñòà¢ ñïà÷àòêó íàìåñí³êàì, à ïîòûì ³ äûðýêòàðàì Ìåíñêàãà àáëàñíîãà êðàÿçíà¢÷àãà ìóçåÿ ¢ Ìàëàäçå÷íå. Ç 1981 ãîäà Ãåíàäçü Êàõàíî¢ñê³ ñòà¢ ñòàðýéøûì íàâóêîâûì ñóïðàöî¢í³êàì ²íñòûòóòà ìàñòàöòâàçíà¢ñòâà, ýòíàãðàô³³ ³ ôàëüêëîðó ÀÍ Áåëàðóñ³, ç 1991 ñòàðýéøû íàâóêîâû ñóïðàöî¢í³ê, çàãàäû÷û àääçåëà Íàöûÿíàëüíàãà íàâóêîâà-àñâåòíàãà öýíòðà ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû.

Ó 1989 ñïðû÷ûí³¢ñÿ äà çàñíàâàííÿ Áåëàðóñêàãà êðàÿçíà¢÷àãà òàâàðûñòâà ³ ñòà¢ ÿãî ïåðøûì ñòàðøûí¸ì. Ó 1992 àáàðàí³¢ ïåðøóþ ¢ Áåëàðóñ³ äîêòàðñêóþ äûñåðòàöûþ ïà êðûí³öàçíà¢ñòâå ìàòýðûÿëüíàé ³ äóõî¢íàé êóëüòóðû íàøàãà íàðîäà. Íàï³ñà¢ ³ âûäà¢ øýðàã êí³ã ïà ôàëüêëàðûñòûöû ³ àðõåàëîã³³, äàñëåäàâàíí³, ïðûñâå÷àíûÿ ß¢ñòàõó Òûøêåâ³÷ó, Àäàìó Ê³ðêîðó, Ìàêñ³ìó Áàãäàíîâ³÷ó. Âûâó÷à¢ ìóðû Êîéäàíà¢ñêàãà êàëüâ³íñêàãà çáîðó.

Äàñëåäàâà¢ ã³ñòîðûþ àðõåàëîã³³, ìóçåéíàé ñïðàâû, êðàÿçíà¢ñòâà, ïûòàíí³ àõîâû ïîìí³êà¢ ã³ñòîðû³ ³ êóëüòóðû Áåëàðóñ³. Âûñòóïà¢ ó äðóêó ïàä ïñå¢äàí³ìàì³ Ãàáðóê, Âåðàñåíü, Ã. Ãàê. À¢òàð ë³òàðàòóðíà-êðàÿçíà¢÷ûõ íàðûñà¢ ïðà ßíêó Êóïàëó, Ìàêñ³ìà Áàãäàíîâ³÷à, ßíà Áàðø÷ý¢ñêàãà, Àäàìà Ãóðûíîâ³÷à, Ôåë³êñà Òàï÷ý¢ñêàãà, Ì³õàñÿ ×àðîòà, ã³ñòàðû÷íà-ýêàíàì³÷íûõ íàðûñà¢ "Â³ëåéêà" (1974), "Ìàëàäçå÷íà" (1988) ³ ³íø. Àäç³í ç à¢òàðà¢ ïîìí³êà "Äàðîãà" ¢ â. Ìÿñòà íà Ìàëàäçå÷àíø÷ûíå.

Ïàì¸ð 10 ñòóäçåíÿ 1994 ã ó Ìàëàäçå÷íå âà ¢çðîñöå 58 ãàäî¢.

Â³ê³ïåäûÿ.

Êàëÿíäàð áåëàðóñà¢ Ïðûáàéêàëëÿ

²ðêóöê³ ìîëàäçåâû êëóá "Êðûâ³÷û" âûäà¢ äçâþõìî¢íû êàëÿíäàð íà 2016 ãîä ç àïîðàé íà áåëàðóñê³ÿ íàðîäíûÿ ³ ðýë³ã³éíûÿ ñâÿòû.

Íàø êàð.

Ðýäàêòàð Ñòàí³ñëà¢ Âàöëàâà³÷ Ñóäí³ê

Çàñíàâàëüí³ê:
ÒÁÌ ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû.
Ïàñâåä÷àííå àá ðýã³ñòðàöû³ ¹ 908 àä 18 ñíåæíÿ 2009 ã âûäàäçåíà Ì³í³ñòýðñòâàì ³íôàðìàöû³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü.
Àäðàñ ðýäàêöû³:
231293, Ë³äñê³ ð-í, â. Äàë³íà.
Àäðàñ äëÿ ïàøòîâàõ àäïðà¢ëåííÿ¢:
231282, ã. Ë³äà-2, ï/ñ 7.
Å-mail: naszaslowa@tut.by

Ðýäàêöûéíàÿ êàëåã³ÿ:
Àëåíà Àí³ñ³ì, Þðàñü Áàá³÷, Þëÿ Áàæîê, Ìàðûÿ Áàðàâ³ê, Â³íöóê Âÿ÷îðêà, Àëÿêñåé Êàðïåíêà, Ýëà Îë³íà, ²ãàð Ïðàêàïîâ³÷, Àëÿêñåé Ïÿòêåâ³÷, Ñòàí³ñëà¢ Ñóäí³ê, Ïàâåë Ñÿÿêî, Àëåã Òðóñà¢, Äçÿí³ñ Òóøûíñê³, Àëÿêñåé Øàëàõî¢ñê³.

http://naszaslowa.by/ http://pawet.net/
http://kamunikat.org/ http://tbm-mova.by/
http://nashaslova.mns.by/

À¢òàðû öàëêàì àäêàçíûÿ çà ïàäáîð ³ äàêëàäíàñöü ïðûâåäçåíàé ³íôàðìàöû³. Ðýäàêöûÿ ðóêàï³ñû íå âÿðòàå.

Ãàçåòà íàäðóêàâàíà ¢ Ë³äñêàé äðóêàðí³.
231300, ã. Ë³äà, âóë. Ëåí³íñêàÿ, 23.
Âûäàâåö: Óñòàíîâà ³íôàðìàöû³ "Âûäàâåöê³ äîì ÒÁÌ".
Ãàçåòà ïàäï³ñàíà äà äðóêó 4.01.2016 ã. ó 17.00. Çàìîâà ¹ 1.
Àá'¸ì 2 äðóêàâàíûÿ àðêóøû. Íàêëàä 2000 àñîáí³êà¢.
Ïàäï³ñíû ³íäýêñ: 63865.
Êîøò ïàäï³ñê³: 1 ìåñ.- 8750 ðóá., 3 ìåñ.- 26250 ðóá.
Êîøò ó ðîçí³öû: ïà äàìî¢ëåíàñö³.

pawet.net